

SENDERISME I ACCESSIBILITAT A LA COSTA BRAVA

Pau Triola Villambrosa
Treball de Fi de Grau en Turisme
Facultat de Turisme - Universitat de
Girona

ÍNDEX

Agraïments.....	3
1. INTRODUCCIÓ.....	5
Antecedents	5
Objectius	7
Metodologia.....	8
Estructura del document	11
2. MARC TEÒRIC	13
2.1 EL CONCEPTE D'ACCESSIBILITAT	13
2.1.1 Accessibilitat.....	13
2.1.2 Discapacitat: concepte i classificació.....	15
2.1.3 Marc legal.....	18
2.1.4 Supressió de barreres.....	19
2.1.5 Turisme accessible, turisme universal.....	19
2.1.6 Beneficis.....	21
2.2 SENDERISME	23
2.2.1 Definició.....	23
2.2.3 Senders	28
2.2.4 Organitzacions responsables.....	32
2.2.5 Senyalitzacions	36
2.2.6 Continuacions del sender d'estudi.....	43
3. ÀNALISIS.....	45
3.1 ASPECTES INTRODUCTORIS	45
3.2 ETAPES.....	46
3.2.1 Etapa nord.....	46
3.2.1 Etapa central.....	58
3.2.3 Etapa sud.....	66
3.3 RESULTATS:.....	75
4. CONCLUSIONS	82
5. BIBLIOGRAFIA.....	86

Agraïments

Aquest estudi sobre l'accessibilitat que tenen els camins de la Costa Brava s'ha portat a terme gràcies a la col·laboració, la participació i les aportacions de varies persones properes.

Per aquest motiu s'agraeix a:

- Daniel Blasco, professor, tutor i amic, per la seva col·laboració en la organització i l'estructuració del treball i sobretot per la seva paciència cap a la meva persona.
- A la meva germana, Mariona, que tot i les nostres diferències, sempre està al meu costat per ajudar-me en tot el que necessiti.
- A els meus amics, l'Adrià, la Laura, en Carles, la Cristina, en Narcís i la seva fidel guia Bruna, però sobretot a en Raúl per la seva companyia en les llargues caminades, que han ajudat a que al camí sigues més divertit i agradable.
- A aquells desconeguts, amants del senderisme, atès que sense la seva ajuda en varies ocasions no hagués trobat el camí per arribar a casa.
- Finalment a totes aquelles persones, com els meus pares, que directa o indirectament m'han donat un impuls de motivació per continuar i acabar el projecte.

A tots ells, us vull transmetre el meu més sincer agraïment pel vostre suport.

Camins, que ara s'esvaeixen
Camins que hem de fer sols
Camins vora les estrelles
Camins que ara no hi son
Van deixar-ho tot el cor encès pel món
Per les parets de la mort sobre la pell
Eren 2 ocells de foc semblant tempestes
Ara som 2 fills del Sol en aquest desert
Mai no es massa tard per tornar a començar,
per sortir a buscar el teu tresor
Camins, somnis i promeses
Camins que ja son nous
No es senzill saber cap on has de marxar,
pren la direcció del teu cor
Mai no es massa tard per tornar a començar,
per sortir a buscar el teu tresor
Camins que ara s'esvaeixen
Camins que has de fer sol
Camins vora les estrelles
Camins que ja son nous...

Camins
Sopa de Cabra
Plou i fa sol, 2001

1. INTRODUCCIÓ

Antecedents

A la societat actual, moderna i canviant, i com a conseqüència de la implantació de les noves tecnologies i de la societat de la informació, qualsevol persona pot tenir un coneixement major del tema que li interessi. Pel que fa a l'activitat turística, aquest fet converteix al turista en un usuari exigent, que busca més personalització i una major varietat d'experiències per gaudir de les seves vacances i/o temps lliure.

L'augment de la diversitat de l'oferta, provoca que el clàssic turisme de sol i platja en certa mesura es perdi, així com la seva estacionalitat. A partir d'aquí, neixen noves necessitats turístiques per complementar el producte tradicional, l'entorn, el benestar, la salut, la natura i l'oci. Amb aquestes característiques sorgeixen noves modalitats turístiques que permeten gaudir de la natura i les quals són menys estacionals. Dins d'aquestes modalitats, s'hi troben activitats com el turisme actiu, el natural o el rural, els quals comencen a guanyar adeptes, ja que són activitats amb llurs característiques.

A partir d'aquesta percepció, és important conèixer quines activitats noves es poden utilitzar per aprofitar millor els atractius turístics i no degradar-los tant, com amb la massificació que han patit molts d'ells durant els últims quaranta anys.

El senderisme, entre d'altres, és una pràctica turística que s'ha incrementat i és un esport que cada vegada està més instaurat en els països europeus. Aquesta pràctica permet viure una experiència de durada determinada, sana i entretinguda; a més, té el valor afegit d'optar a conèixer un país, la seva cultura, la seva història i el seu paisatge natural i humà, tot travessant-lo a peu per camins senyalitzats i homologats.

El problema del senderisme és l'estat en què es troben els atractius i/o senders, ja que segons les necessitats del turista, aquests tindran més o menys facilitats per realitzar aquesta activitat, així com de visitar-ne la cultura. Si nosaltres facilitem l'accés a aquesta nova modalitat, podem generar un increment significatiu de la demanda i de la qualitat turística que oferim. Amb un producte de qualitat, indirectament generem un major flux turístic, que a més, és sostenible amb el medi ambient.

Les imatges dels nostres espais i senders representen el nostre passat i present. Són el camí que volem recórrer, un trajecte que dirigeix cap una activitat sostenible i respectuosa amb el medi ambient, que cal mantenir si volem que el nostre flux turístic continuï i/o millori.

Aquest anàlisi pot servir per fer veure als dirigents del nostre municipi, comarca o país, la importància del nostre espai i l'estat en el que es troba actualment. Les noves modalitats turístiques ajuden a preservar l'espai i a crear un turisme sostenible que afavoreix a la població local amb beneficis pels comerços, al control del territori i la preservació d'aquest en millor estat, sense deixar que el turisme massiu destrueixi la nostra terra, les nostres tradicions i la nostra cultura.

Objectius

L'objectiu principal d'aquest treball és realitzar un estudi sobre la situació en què és troben els camins de ronda de la Costa Brava, e indirectament, de les seves connexions, espais i infraestructures que permeten gaudir d'aquesta terra.

Ja que com a atractiu turístic la Costa Brava té un potencial enorme i és un projecte enfocat cap aquestes noves activitats, que poden aportar un augment significatiu de la demanada i crear un turisme de qualitat i sostenible amb el territori, he considerat que realitzar aquest estudi és una bona manera de veure l'estat i la qualitat del nostres camins costaners.

Paral·lelament, aquest treball persegueix un segon objectiu, la valoració de la viabilitat d'un segon projecte. Aquest, consisteix en un sender que permeti recórrer tot el litoral gironí, poble per poble, a través d'una única ruta o camí de ronda.

Aquest camí es presenta sota les característiques que tenen la majoria d'antics recorreguts, com són els camins de ronda o els senders de gran recorregut. Pretén ser un camí traçat relativament, ben senyalitzat, que comuniqui els diferents nuclis de població i tot junt, sota la màxima accessibilitat possible. Ha de ser un gran recorregut que es pugui realitzar de cop o per trams, que permeti passejar i gaudir de la nostre costa i cultura, sense la possibilitat de tenir problemes o mancances que impedeixin el seu ús.

Com he explicat, una de les característiques principals del trajecte que presento, és que ofereixi la màxima accessibilitat possible. Així, considero que cal enfocar el camí d'aquest treball cap aquesta direcció.

Què significa la màxima accessibilitat possible? I, el turisme accessible?

Metodologia

El desenvolupament d'aquest anàlisi ha comportat la utilització de diferents procediments metodològics, amb l'objectiu d'aprofundir en el terme d'estudi.

Les característiques del treball, donen lloc a un anàlisi exhaustiu de l'accessibilitat que té la ruta estudiada, així com la viabilitat de crear-la com una ruta conjunta.

Amb aquest plantejament s'ha realitzat una recerca, una recopilació i una interpretació de diferents dades i aspectes que intervenen en l'estudi amb l'objectiu de realitzar un bon anàlisi.

Dades utilitzades:

- Recerca d'obres bibliogràfiques sobre el senderisme
- Estudi de senyalitzacions
- Tractament de la informació trobada sobre l'accessibilitat
- Estudi de conceptes com "turisme accessible", "turisme per a tots"
- Estudi de guies especialitzades
- Observació, estudi i participació directa en el recorregut, completant fitxes per avaluar l'accessibilitat.

L'últim apartat, ha estat la part més activa del treball. A través d'una fitxa d'anàlisi he pogut posar-me en el paper del turista, i veure les dificultats i diferències que comporta cada tram de la ruta, depenent de cada persona, així com de l'estat i/o qualitat en què es troba el recorregut.

Més d'una vegada, per a la realització d'aquest treball, he hagut de repetir el recorregut d'algun tram com a conseqüència de la inexperiència i, en alguns casos, per la mala senyalització. Gràcies a això, he adquirit uns coneixements que m'han permès finalitzar el camí, i a la vegada veure les dificultats que suposa per una persona inexperta i/o amb mancances per recórrer certs medis.

Totes les fonts d'informació han ajudat a interpretar el principal concepte d'anàlisi, l'accessibilitat. A continuació, els presento una taula que s'ha dissenyat únicament per a la realització d'aquest treball i que ha servit per avaluar l'accessibilitat en els diferents trams de la ruta:

Exemple taula accessibilitat :

ACCESSIBILITAT		SEGMENT1	SEGMENT2	SEGMENT3	SEGMENT4	SEGMENT5	SEGMENT6	SEGMENT7
ENTORN	Terreny	asfaltat	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		boscós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		arenós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		pedregós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Desnivell	amunt	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		avall	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Escala		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Rampes		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Amplada		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Ponts		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Túnel		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Parcs infantils		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements de suport (baranes, bancs)		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
SERVEIS	W.C		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Dutxes		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Pàrquing		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Transport públic		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Allotjament		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Restauració		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Informació Turística		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Senyalització		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Aigua potable		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Llum		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements tecnològics		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Àrees d'emergència sanitària		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5

Amb aquesta taula s'analitza l'accessibilitat que té un camí i/o sender. Les columnes es divideixen en 7 segments, segons les característiques, restriccions i dificultats de la població que farà que un medi sigui més o menys fàcil a recórrer. El quatre primers segments representen aquelles persones amb més dificultats, restriccions o limitacions. Així, el primer grup són aquelles persones amb restriccions en la mobilitat o discapacitats motors, el segon són el gran segment de població envellida que per la seva edat tenen certs impediments en algunes activitats, el tercer grup, són aquelles persones que per qualsevol motiu tenen certes limitacions temporals, com podria ser una dona embarassada, una lesió o una malaltia que provoqui que aquesta persona no estigui el cent per cent de les seves facultats. El quart segment, és el grup familiar amb nens, que a causa de la seva fragilitat e inexperiència no poden realitzar grans esforços.

Finalment, els tres últims grups són aquells segments de població amb una condició de salut perfecta, però amb diferents estats de forma. Així, el cinquè grup seran aquelles persones amb una condició física baixa, seguit del sisè grup amb una condició de salut mitjana, i per acabar, el setè grup amb una condició física perfecta.

He escollit aquests set segments perquè en varis estudis com, la Classificació Internacional del Funcionament, la Discapacitat i la Salut de l'OMS, o l'enquesta sobre discapacitats, deficiències i estats de salut, realitzen una segmentació semblant. En la CIF, realitzen l'estudi en base a tota la població i aquelles persones amb una certa limitació o restricció s'engloben en un mateix grup. Per això, he decidit que els quatre primers segments siguin aquells grups amb més problemes i/o restriccions, i que els tres últims bàsicament siguin aquells amb una condició de salut bona, però amb diferents estats de forma. En l'EDDES també fan una classificació semblant en el qual engloben les persones amb discapacitat, la població d'una determinada edat, i les persones amb un problema temporal en un mateix grup.

Pel que fa a les files, s'hi poden identificar dos grups. El primer representa les característiques o atributs del medi per on transitaran els set segments explicats i el segon, representa la visualització dels serveis que proporciona cada tram, que directa o indirectament ajuden a què l'activitat sigui més lleugera i còmoda per a tothom. El primer grup de les files es subdivideix en dos, en la primera part s'identifica l'estat i el tipus d'entorn, i en la segona, s'analitza totes aquelles infraestructures que ajuden en els transcurso del recorregut.

Finalment, cada petit apartat va numerat amb un codi (de 1 a 5) que pretén graduar el nivell d'accessibilitat segons cada persona i el medi. Com més baixa sigui la graduació, més baixa serà l'accessibilitat. Així, és marca el número u si aquell apartat és inaccessible o quasi inaccessible, el dos si té poca accessibilitat, el tres si és normal, el quatre si té una bona accessibilitat i el cinc si és molt accessible. En certs trams, a causa de la dificultat en puntuar, es pintaran dos números, pels quals la puntuació serà la mitjana dels dos.

Cal tenir molt en compte el punt de les files del terreny. Aquest apartat pot presentar el problema que en algun cas el terreny sigui inexistent, per tant, la puntuació de l'accessibilitat baixarà, ja que aquell terreny no s'hi podrà transitar perquè no existeix. És a dir, si en dos trams igualment d'accessibles, el primer passa per varis tipus de terreny i el segon només per un, el primer tindrà una major accessibilitat ja que haurà puntuat més, però no vol dir que sigui més accessible.

Estructura del document

El treball s'estructura en tres parts:

- La primera part és introductòria, amb la definició dels objectius, la metodologia, l'estructura del treball i els agraïments.
- La segona part té la finalitat de definir i presentar el concepte d'accessibilitat així com la seva relació amb el turisme. A més, es presenten les característiques del senderisme com a activitat que ajudarà a portar a terme l'anàlisi en qüestió.
- La última part es tracta de l'anàlisi portat a terme etapa per etapa, que permet comprovar l'estat i les característiques de la ruta, així com de la seva possible creació.

El projecte finalitza amb un apartat de conclusions on es mostraran els resultats obtinguts, juntament amb un capítol de la bibliografia utilitzada.

Cada part d'aquest treball gira entorn a l'anàlisi de l'estat de la ruta per poder comprovar la viabilitat de creació d'un recorregut complet i amb accés universal .

*" Caminante, son tus huellas
el camino y nada más;
Caminante, no hay camino,
se hace camino al andar.
Al andar se hace el camino,
y al volver la vista atrás
se ve la senda que nunca
se ha de volver a pisar.
Caminante no hay camino
sino estelas en la mar "*

Antonio Machado

2. MARC TEÒRIC

2.1 EL CONCEPTE D'ACCESSIBILITAT

Aquest apartat introdueix i explica el significat de la paraula accessibilitat. Començant per la definició, es demostrarà que es tracta d'un concepte molt genèric, que engloba molts significats, diversos àmbits i altres termes. Així mateix, s'explica el significat i la relació dels diferents conceptes per poder entendre millor la paraula i el que suposa la realització i l'estudi d'un trajecte amb una accessibilitat universal.

2.1.1 Accessibilitat

La societat actual es troba en una recerca constant de la millora de la qualitat de vida dels seus ciutadans. Per assolir aquest objectiu, i sota el principi d'igualtat que marca la "Declaració Universal dels Drets Humans", un dels àmbits a millorar i a desenvolupar és el concepte d'accessibilitat.

El creixent envelliment de la població i la situació de persones amb limitacions, provoca que cada vegada més, l'accessibilitat sigui una necessitat global.

El mot accessible és un terme molt utilitzat i que té diverses definicions. Una primera definició de l'Institut d'Estudis Catalans, relaciona l'accessibilitat amb *"l'espai on podem arribar"*, és a dir, des de una perspectiva geogràfica. La segona definició de l'IEC parla d'un aspecte més intel·lectual, com *"el coneixement el qual podem arribar"*. En la tercera, l'IEC emfatitza les característiques socials de la paraula, *"l'estatus al qual volem arribar"*.

Per a englobar-ho tot en una definició, podem dir que l'accessibilitat comporta l'accés o entrada en un espai, a un coneixement i a una persona o grup, per part d'un individu. Amb aquesta perspectiva, l'accessibilitat dependrà, per un costat, de les característiques de la persona, i per l'altre, de les característiques del medi.

Segons el medi al qual es vulgui accedir, caldrà tenir en compte les possibles barreres arquitectòniques, socials o econòmiques que ens podem trobar. Però, segons la persona, caldrà tenir en compte les característiques d'aquella persona des d'un punt de vista fisiològic i des de les habilitats pròpies del individu, que comportaran que sigui més capaç o menys.

I tot això sense comptar amb als recursos als quals ajudaran a que una persona tingui una major o una menor accessibilitat en certs llocs o medis.

Però qui és més o menys capaç ?

La discapacitat no tindria de ser un obstacle per l'èxit. Jo mateix he patit una neuropatia motora durant pràcticament la totalitat de la meua vida adulta, i no per això he deixat de desenvolupar una destacada carrera professional com astrofísic ni de tenir una feliç vida familiar.

Al llegir l'Informe Mundial sobre la discapacitat, molts aspectes m'han evocat la meua pròpia experiència. Jo he pogut beneficiar-me d'un accés a atenció mèdica de primera classe, i depend d'un equip d'assistents personals que fan possible que visqui i treballi amb comoditat i dignitat.

Però soc conscient que he tingut molta sort, de moltes maneres diferents. Al meu èxit professional m'ha assegurat l'ajut necessari per viure una vida digna de ser viscuda. És ben clar que la majoria de les persones discapacitades tenen enormes dificultats per sobreviure diàriament, i no diguem ja per trobar una feina productiva o per una realització personal.

La meua esperança és que, a partir de la "Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat " i ara, amb la publicació del " Informe Mundial sobre la Discapacitat", aquest segle, marqui un gir cap a la inclusió de les persones amb discapacitat en les vides de les societats.

Superar obstacles està en les nostres mans

Professor Stephen W Hawking (2011)

2.1.2 Discapacitat: concepte i classificació

La Organització Mundial de la Salut va aprovar el 1980 la classificació internacional de les deficiències, discapacitats i minusvalideses (CIMMD), actualitzada el 2001 i anomenada Classificació Internacional del Funcionament, de la discapacitat i de la Salut (CIF) en el qual diferencia i classifica els diferents graus de discapacitat.

Però atenció, la classificació és vàlida per a qualsevol persona encara que no presenti discapacitats en el sentit clàssic del terme, amb la qual cosa, té una aplicació universal fent mostra d'aquest esperit inclusiu bastant innovador.

Els termes principals de la classificació fan referència a les funcions i estructures corporals, a la capacitat de desenvolupar activitats, a la possibilitat de participació social de l'ésser humà, i en les deficiències que poden transformar-se en limitacions, restriccions o incapacitats per portar-les a terme, així com a la salut com l'element que relaciona els dos conceptes anteriors.

La classificació de l'OMS es divideix en dues parts:

➤ **Funcionament i discapacitat**

○ Funcions i estructures corporals

- Canvis en les funcions corporals (funcions fisiològiques dels sistemes corporals incloent les psicològiques).
- Canvis en les estructures corporals (són les parts anatòmiques del cos, com els òrgans, extremitats i components)

○ Activitats i participació

- Capacitat, com l'execució de tasques en un entorn uniforme
- Realització, com l'execució de les tasques en l'entorn real

➤ **Factors contextuais**

- Factors ambientals, entesos com la influència externa sobre el funcionament i la discapacitat, amb efecte facilitador o barrera de les característiques del món físic, social i actitudinal.

- Factors personals, entesos com la influència interna sobre el funcionament i la discapacitat, l'efecte dels quals és l'impacte dels atributs de la persona.

Definicions:

- Funcionament és un concepte genèric que inclou funcions corporals, estructures corporals, activitats i participació. Indica els aspectes positius de la interacció entre un individu i els seus factors contextuais
- Les funcions corporals són les funcions fisiològiques dels sistemes corporals, incloent les funcions psicològiques. Amb “cos” es refereixen a l'organisme humà com un tot, i que per tant s'inclou la ment en la definició. Per això, les funcions mentals estan incloses dins de les funcions corporals.
- Les estructures corporals són les parts anatòmiques o estructurals del cos, així com òrgans o membres, i els seus components classificats en relació amb els sistemes corporals. L'estàndard utilitzat per valorar les estructures corporals és el que considerem la norma estadística pels éssers humans.
- L'activitat és la realització de una tasca o acció per una persona. Representa la perspectiva del individu respecte el funcionament.
- La participació és la implicació de la persona en una situació vital. Representa la perspectiva de la societat respecte el funcionament.
- Capacitat és el màxim nivell possible de funcionament que pot arribar a incloure activitats i participació. La capacitat es mesura en un context/entorn uniforme o normalitzat, i per això reflecteix la habilitat del individu ajustada en funció del ambient.
- Deficiència és la anormalitat o pèrdua d'una estructura corporal o d'una funció fisiològica. Les funcions fisiològiques inclouen les funcions mentals. Amb “anormalitat” es fa referència, estrictament, a una desviació significativa respecte a la norma estadística establerta i només s'ha d'utilitzar en aquest sentit.
- Limitació en l'activitat són les dificultats que un individu pot tenir per realitzar activitats. Una “limitació” abasta des de una desviació lleu fins a una greu en termes de quantitat o qualitat, en la realització de l'activitat, comparant-la amb la manera, extensió o intensitat en que s'espera que la realitzaria una persona sense aquesta condició de salut. (*Abans discapacitat, versió de 1980 CIDDM*)

- Restriccions en la participació són els problemes que pot experimentar un individu per implicar-se en situacions vitals. La presencia d'una restricció en la participació ve determinada per la comparació de la participació d'aquella persona amb la participació esperable d'una persona sense discapacitat en aquella cultura o societat.

(Abans minusvalía, versió de 1980 CIDDM)

- Discapacitat inclou dèficits, limitacions en l'activitat i restriccions en la participació o qualsevol restricció o impediment causat per aquests. Indica els aspectes negatius de la interacció entre un individu (amb una "condició de salut") i els seus factors contextuais (factores ambientals i personals).

- Condició de salut és un terme genèric que inclou malalties (aguda o crònica), trastorns, traumatismes i lesions. Una "condició de salut" també pot incloure altres circumstàncies com l'embaràs, l'envelliment, l'estrès, anomalies congènites o predisposicions genètiques.

Les condicions de salut es codifiquen utilitzant la CIE-10.

(CIE, Classificació Internacional de Malalties)

Amb la classificació podem comprovar si una persona és discapacitada i en quin grau es troba. La CIF utilitza una escala genèrica de cinc nivells per tots els components. Depenent del component del qual estiguem parlant hi haurà una lletra o una altra, on es troben les x. L'escala valora el grau de limitació respecte un percentatge, que com més elevat sigui, més dificultat tindrà la persona per portar a terme una activitat.

xxx.0 NO hi ha problema (cap, insignificant,...) 0-4 %

xxx.1 Problema LLEUGER (poc, escàs,...) 5-24 %

xxx.2 Problema MODERAT (mig, regular,...) 25-49 %

xxx.3 Problema GREU (molt, extrem, ...) 50-95 %

xxx.4 Problema COMPLET (total,...) 96-100 %

A partir d'aquí podem identificar un gran nombre de discapacitats. Es considera que totes les discapacitats provenen d'una o de diverses deficiències funcionals o estructurals. I com hem vist, una deficiència és la anormalitat o pèrdua d'una estructura corporal o d'una funció fisiològica. Així podem identificar també un gran nombre de deficiències associades a diferents discapacitats. Per a facilitar-ho, l'OMS agrupa les deficiències en tres grans grups; deficiència física, mental i sensorial.

Deficiència física o motora: quan una persona pateix una o varies anomalies orgàniques a l'aparell motriu o a les extremitats, així com també les anomalies en el sistema nerviós referides a les paràlisis d'extremitats i als trastorns de coordinació dels moviments entre d'altres. En general el

problema a tractar és l'autonomia personal per que aquella persona pugui tenir una qualitat de vida en el seu cicle vital.

Deficiència mental: L'abast d'aquest col·lectiu és molt difícil de delimitar. Però l'EDDES inclou totes aquelles persones amb un retard mental sever, moderat i lleu, així com també les demències o altres trastorns mentals, com l'autisme o l'esquizofrènia

Deficiència sensorial: aquest col·lectiu inclou totes aquelles persones que pateixen un problema amb la vista, l'oïda o el llenguatge.

Generalment la legislació de cada país segueix les pautes de la CIF, però sempre es poden trobar diferents distincions en al que engloben aquets tres grups. Com l'EDDES (Enquesta sobre discapacitats, deficiències i estats de salut, realitzada per l'Institut Nacional d'Estadística, IMSERSO, i fundació ONCE) que àmplia la consideració de discapacitat a un sector més ampli:

- Discapacitats permanents (motrius/físiques, sensorial i mentals)
- Persones majors de 60 anys
- Discapacitats temporals; com dones embarassades o persones enguixades.

2.1.3 Marc legal

La llei d'Igualtat d'oportunitats, No discriminació i Accessibilitat universal de les persones amb Discapacitat, coneguda com a LIONDAU (BOE 289, de 3 de desembre de 2003), té per objectiu l'establiment de mesures que garanteixin i facin efectiu el dret a la igualtat de les persones amb discapacitat. Principis fonamentals: Vida independent, accessibilitat universal, disseny per a tothom, diàleg civil, transversalitat de les polítiques en matèria de discapacitat. (www.gencat.cat)

El Reial Decret 505/2007 de 20 d'abril (BOE 113, de 11 de maig de 2007) aprova les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació de les persones amb discapacitat per a l'accés i utilització dels espais públic urbanitzats i edificacions discapacitat. (www.gencat.cat)

Sense tenir rang normatiu, cal fer esment del "I Plan Nacional de Accesibilidad 2004-2012 que va implementar el *Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales* "a través de l'IMSERSO, que tenia per objectiu equiparar les drets de totes les persones a partir de l'eliminació de les barreres de l'entorn. (<http://www.imserso.es>)

A nivell català, trobem com a marc legal la Llei 20/1991 de 25 de novembre de promoció de l'accessibilitat i la supressió de barreres arquitectòniques i com a desplegament d'aquesta llei el decret 135/1995 de 24 de març per a la promoció de l'accessibilitat. (www.gencat.cat)

2.1.4 Supressió de barreres

Per a promoure l'accessibilitat es fa ús de certes accions que ajuden a superar els obstacles o les barreres d'accessibilitat de l'entorn, aconseguint que certes persones amb dificultats pugin realitzar les mateixes accions/activitats que d'altres sense cap mena de limitació o problema. Aquestes facilitats són anomenades ajudes tècniques. Entre aquestes, es troben l'alfabet Braille, la llengua de signes, les cadires de rodes, els senyals auditius dels semàfors, etc. Totes aquestes ajudes es divideixen en tres grans grups, segons el problema o el medi a superar.

Barreres físiques o arquitectòniques: són un tipus de barreres dirigides a segments de persones amb problemes físics o de mobilitat, les quals unes simples escales, una pendent molt pronunciada o un sender estret, els poden suposar un gran problema per a desplaçar-se. L'exemple més clar són les persones amb cadira de rodes.

Barreres psíquiques: Dirigides a persones amb problemes psíquics que generalment necessiten una altra persona que els ajudi amb la seva vida quotidiana. El tracte amb les persones, les relacions humanes, una feina, etc. poden suposar un gran problema si la persona que atén aquesta població no està suficientment preparada.

Barreres sensorials: són aquelles dirigides a persones amb problemes sensorials, com poden ser l'oïda o la vista, entre d'altres. Els cartells informatius o el llenguatge quotidià poden generar greus problemes per aquestes persones.

2.1.5 Turisme accessible, turisme universal

Com he comentat anteriorment, l'increment de la població envellida, de les deficiències i de les limitacions és una realitat. Això, ha fet que la paraula discapacitat englobi un significat més extens i una major importància social i personal pels governs de tot el món.

La importància de la paraula accessibilitat i del seu significat ha fet que en molts sectors es comenci a plantejar el seu desenvolupament en el camp. El turisme, al tractar-se d'una practica global, ha de proporcionar un turisme accessible i això, comporta una eliminació constant de barreres, tant en les activitats del individu, com en les infraestructures i serveis perquè aquell tipus de persones amb capacitats diferents puguin gaudir d'una mateixa experiència.

En l'àmbit del turisme, el seu desenvolupament no comença fins el 1989 amb la publicació del informe Baker. Aquest informe recull una sèrie de recomanacions per la indústria turística, les quals expliquen la necessitat de tot el conjunt de la societat, atribuint les limitacions a les infraestructures i no als usuaris.

“High standards of accessibility benefit everyone, and should always feature in information and marketing” (Baker, 1989)

Aquest informe és un dels primers que parla dels problemes de l'accessibilitat i un dels més importants, no només per la informació que aporta, sinó també per l'impacte que va generar en l'impuls i la creació d'un ampli camp d'investigació a favor d'aquest tema.

Aquest mateix any, apareixen diferents estudis i publicacions on es planteja el problema de les barreres, però donant la importància del problema a les infraestructures, les quals estan pensades únicament per persones amb ple ús de les seves facultats. “Para un turismo accesible a los minusválidos” (OMT 1991)

Altres autors com F. Brown, continuen amb les investigacions sobre l'accessibilitat. En el seva publicació de “Tourism for all in Europe” 1991 centre l'atenció en la falta d'una bona oferta informativa sobre el nivell d'accessibilitat de les empreses i dels serveis turístics. Z. Bauman (2001), centra la seva investigació en els problemes de les persones minusvàlides per accedir en els lavabos, i en les dimensions i disseny d'aquets.

En un principi aquest turisme accessible es basa únicament en la supressió de barreres, en un turisme especialitzat per persones discapacitades. S'ocupa de la problemàtica de les barreres físiques, psíquiques i sensorials en el turisme, per aquelles persones que d'alguna manera tenen una problemàtica per desplaçar-se i/o comunicar-se, factors que comprometen la participació i la integració dels seus components.

Recentment, el turisme accessible a evolucionat cap al popular “Turisme per a tots.” A més de la supressió de barreres, aquest turisme cerca un disseny universal, entès com el disseny de productes i entorns adaptats per un major nombre de persones sense la necessitat d'adaptacions o d'un disseny especial. El “Turisme per a tots”, busca un disseny global en el qual tothom pugui gaudir en igualtat de condicions, pateixin o no un problema.

María Teresa Fernández Allez, en el seu estudi de “Turismo accesible i turismo para todos en Espanya” ens mostra els antecedents i l'evolució del turisme accessible a Espanya, i també, del turisme internacional a petita escala.

En resum, aquets tipus de turisme passa d'un turisme especialitzat per a persones amb discapacitat, a un turisme per a tothom. És a dir, passa de ser un turisme que cerca els problemes en les barreres que es poden trobar un sector de la població, a ser un turisme on el problema es troba en el disseny incorrecte de les infraestructures i en la falta d'una bona oferta de serveis.

A Espanya cal destacar les aportacions de fundacions o organitzacions com ALPE, la ONCE, o de la IMSERSO entre d'altres, que han ajudat que aquest estudi evolucioni de manera considerable, a més d'ajudar a les persones amb més dificultats.

Si ens fixem en les bases del turisme, on l'objectiu principal es servir i satisfer les necessitats del turista o visitant, ja sigui discapacitat o no, entendrem la dinàmica del turisme accessible.

Perquè quan una persona entra en el rol turístic, també entra dins d'un únic col·lectiu. Les persones d'aquest col·lectiu són persones que desconeixen l'entorn, l'idioma, estan cansades o inclús marejades pel viatge, amb maletes o no, etc. però totes es troben en la mateixa situació d'un medi desconegut i diferent el seu entorn habitual.

Així doncs, si el turisme neix amb la necessitat de servir el viatger, la indústria turística ha de procurar que els seus serveis i infraestructures tinguin el màxim nivell qualitat per a satisfer les necessitats de qualsevol tipus de viatge, perquè sigui d'un col·lectiu o d'un altre, en aquell moment es tracte d'un turista i/o viatger.

La realitat és que la indústria turística és un dels casos on manca més la facilitat d'accessos, per la seva influència en molts sectors, i hem de pensar que amb turisme accessible tots ens en beneficiem. L'augment de l'accessibilitat en els serveis de naturalesa turística és un guany per a tots, però dependrà de la qualitat, la seguretat i la sensibilitat en el disseny de les infraestructures, que es generi una bona o una mala accessibilitat.

2.1.6 Beneficis

A més dels beneficis socials que aporta, el turisme accessible també ajuda a perdre la estacionalitat que té el sector i encara més, a l'estat Espanyol. Segons l'European Travel Comission, el sector de la tercera edat representa un 17% de la població i conjuntament amb el segments de discapacitats, poden generar la pèrdua tant apreciada de la estacionalitat.

I és que amb la pèrdua de la estacionalitat, guanyaríem un major ús de les infraestructures turístiques que ens portaria a una major productivitat i a una millor amortització d'aquestes.

En un context global, una bona accessibilitat implica l'ampliació del mercat potencial i dels períodes de temporada alta de forma considerable, però, per arribar a aquest objectiu és necessària la implicació de la població, dels professionals i sobretot d'una bona inversió en qualitat dels serveis, de les infraestructures i de la formació.

Per últim i no menys important, una millora en l'accessibilitat del món turístic ajudaria també a diversificar l'oferta turística; però no una diversificació per sectors de persones o necessitats, sinó una diversificació per gustos i activitats a les quals tothom pugui participar.

2.2 SENDERISME

En aquest apartat es vol introduir l'activitat senderista, un esport que indirectament s'ha estat realitzant des de temps immemorials i que en els darrers anys, ha guanyat molts seguidors.

A més, al ésser una activitat activa i tranquil·la, permet visitar i interrelacionar-se amb la cultura d'un territori. Així doncs, podem dir que el senderisme està íntimament lligat amb el turisme.

En relació a aquest treball, s'estudien les bases i les característiques d'aquesta pràctica per ajudar a que més persones puguin gaudir d'ella, millorant-ne la seva qualitat.

2.2.1 Definició

El senderisme és una activitat física que es realitza en el medi natural i que fa referència a l'activitat de recórrer camins a peu, per senders senyalitzats i homologats. Pel practicant, requereix una escassa preparació física i tècnica i material poc especialitzat, si és que es necessita. La varietat de senders que existeixen fa que aquest esport estigui a l'abast de tothom i permet una interiorització amb l'entorn, ja sigui natural, cultural o social. (www.enciclopedia.cat)

El fet de caminar en gran majoria per antigues vies de comunicació, evitant el màxim possible el trànsit urbà, permet conèixer un país i el seus atractius. El nostre país, es situa al nivell dels millors d'Europa en aquesta activitat; la geografia del territori i la riquesa monumental i paisatgística que ofereix, el fan un dels millors escenaris. A més a més, el clima suau i temperat que disposa, fa que els senders siguin transitables la major part de l'any.

Hi ha altres activitats com el BTT o les marxes a cavall que també es poden influir en el fenomen del senderisme, ja que utilitzen itineraris similars i responen al mateix tipus de motivacions. Una de les disciplines més properes i precursora del senderisme és l'excursionisme o trekking. Es tracta d'una modalitat esportiva que consisteix en recórrer camins i paratges amb dificultat de trànsit, tals com zones muntanyoses o llocs remots. (ww.wikipedia.org)

Trek es un anglicisme originari de Sud-Àfrica i s'utilitza per descriure la realització d'un viatge més llarg i complicat. Es una paraula que va començar a utilitzar-se en als anys vuitanta pels alpinistes que viatjaven al Himàlaia o als Andes, per definir les llargues marxes d'aproximació a la base de las muntanyes a las que pensaven ascendir. (ww.wikipedia.org)

Així doncs, veiem que el senderisme i l'excursionisme són molt propers i es poden confondre. La principal diferència és que el senderisme discerneix per senders senyalitzats que compten amb les garanties de seguretat i qualitat al transitar-se per senders homologats i que en la majoria de casos

es desenvolupa en un mateix dia i sense un esforç extrem. Per altra banda, l'excursionisme és la seva germana, que no fa cas a les normes i passa per on vol, sovint amb dificultats i que necessita d'una experiència prèvia.

2.2.2 Antecedents

Catalunya

El senderisme a Catalunya comença amb la necessitat excursionista de marcatge dels camins per disposar d'algun tipus d'indicadors i així també, per mantenir i recuperar molts dels camins que amb l'èxode rural s'havien deteriorat o desaparegut.

Des del 1911, amb el primer Congrés Excursionista, es comença a parlar del senyalament de camins de muntanya per unir nuclis de població. Tot i així, el fet més significatiu del senderisme català i espanyol s'origina amb la proposta i estímul francès de continuar el GR7, per tal que, travessant la península es pogués arribar a Gibraltar i així poder assolir l'itinerari europeu E-4.

La idea d'ampliar la xara europea de senders de gran recorregut va ser rebuda amb gran entusiasme pels excursionistes catalans. El marcatge dels GR suposaven unes infraestructures de baix cost que podien facilitar descobrir un país per llargs recorreguts i amb la seguretat de no perdre's, sabent que l'itinerari estava sota les característiques excursionistes.

El 8 d'octubre de 1972 l'Assemblea de la Federació Catalana va acordar crear un comitè de senders, per tal de crear una estructura legal que tirés endavant la iniciativa, però no un organisme independent, com en el cas francès, sinó un vinculat a la Federació Catalana de Muntanya.

Però no és fins el 1973 que es constitueix legalment el Comitè de Senders de Gran Recorregut de la Federació Catalana de Muntanyisme. Aquest, tenia l'encàrrec de crear, senyalitzar i conservar els itineraris ja existents per així coordinar els esforços que diferents entitats excursionistes realitzaven des de feia alguns anys.

Entre les tasques que van assignar al Comitè, una d'elles era encarregar-se de determinar aproximadament el curs dels senders de gran recorregut, sota als criteris de les entitats excursionistes i de les corporacions locals, estudiant-ne les connexions amb altres països tot procurant de donar conèixer les belleses naturals, monumentals i arquitectòniques de les comarques per on passaven.

Amb l'experiència adquirida per diverses entitats de la província de Tarragona en la recuperació d'antics traçats, es va decidir encarregar a aquestes el traçament del primer tram del futur GR7.

Un cop aprovada el 2 de març de 1975, la normativa de senyalització es va pintar a Tivissa amb la primera marca de gran recorregut d'Espanya.

El 1977 va quedar senyalitzat tot el recorregut del GR7 per Catalunya (des de Fredes a la seu d'Urgell), amb un total del 363 quilometres. Finalment, després de travessar Andorra, es va enllaçar amb el GR francès, fent realitat el primer objectiu del senderisme català i espanyol.

Amb el primer GR inaugurat, les associacions excursionistes es comprometien encara més en la tasca senderística per continuar amb la definició i marcatge d'aquesta nova modalitat. Les entitats i el propi comitè, bé fossin com a variants o com altres GR nous, decideixen continuar amb l'objectiu de disposar d'una xarxa de senders marcats a Catalunya, sempre pensant amb la connectivitat amb el veí francès.

Des dels anys setanta als vuitanta, es continuen els treballs de senyalització i creació de nous senders, tot gràcies als objectius i el treball de les diferents associacions excursionistes, que han seguit ampliant l'entramat de senders.

A finals dels anys noranta, Catalunya es posa pionera en el marcatge de aproximadament 3500 quilòmetres de senders senyalitzats, als quals 2500 quilometres eren de GR i els restants de PR, mentre que a la resta de l'estat rondava els 3000 quilometres. Es poden observar tot un seguit de transformacions que permeten parlar d'un nou model d'organització i pràctica de les activitats senderístiques.

Amb l'augment de la demanada senderista, van acabar desbordant-se les capacitats del Comitè Català de Senders i el 1988 es presenta el projecte de l'Associació Catalana de Senders, amb l'objectiu de crear un organisme capaç de dinamitzar i donar resposta a la contínua demanada, millorar l'estat dels senders i crear publicacions més específiques. L'Associació, propiciada per la mateixa FEEC, va ser finalment constituïda el 1993 amb el nom de Senders de Catalunya i és el resultat del desenvolupament del món senderístic català.

Si fa pocs anys encara es tractava d'una activitat minoritària i enquadrada en les estructures excursionistes i muntanyenques, avui dia el nou context es caracteritza per una multiplicitat d'agents, un augment espectacular de quilòmetres de senders marcats i d'usuaris, tot i que en menor mesura, així com per la generació d'activitat econòmica directament relacionada amb l'oferta d'activitats turístiques i de lleure basades en els senders.

Actualment, el senderisme s'ha transformat en una activitat popular i lligada al turisme com una nova forma de consumir, de visitar un país i de conèixer la seva cultura. (www.wikipedia.org)

Espanya

L'història del senderisme espanyol comença als anys 70 quan, amb un caràcter local, es comencen a senyalitzar senders per facilitar el seu recorregut. No és fins el 1972 que es pot dir que comença el seu desenvolupament amb l'escrit francès sol·licitant la continuació del itinerari europeu E-4 (actualment comença a Espanya i acaba a Grècia) des de la frontera amb Puigcerdà fins la part meridional de la península Ibèrica.

A partir d'aquell moment es crea el comitè de senderisme, on després de l'assemblea anual de finals d'aquell any, es decideix deixar l'encàrrec del desenvolupament de la ruta a la Federació Catalana de Muntanyisme.

El següent any, es decideix agafar com a esborrany de la normativa de senyalització del sistema francès, per desenvolupar les bases de la normativa de senyalització i així aprovar el primer pla de senders. No és fins al 1975 que es pinta la primera marca blanca i vermella a Tivissa (Tarragona), que forma part del GR-7 i que avui en dia s'estén fins a Tarifa i forma part de la sol·licitud del itinerari europeu E-4.

Aquests cinc primers anys dels 70 es converteixen en l'etapa inicial on es creen totes les delegacions regionals de la federació, quan amb molt d'esforç, incitativa i il·lusió, els precursors espanyols d'aquest esport, tiren endavant projectes i desenvolupen l'experiència i les bases del senderisme espanyol. Les comunitats pioneres i actualment més desenvolupades van ser la dels pirineus amb Catalunya, País Basc, Navarra i "Huesca"

Els anys 80 va ser la dècada del contagi i d'adolescència del sentiment senderista. Amb les bases ja marcades i amb l'experiència adquirida, só moltes comunitats les que continuen al moviment senderista i és quan es desenvolupen els primers senders de Gran Recorregut (GR), amb un total de 8.027 km senders marcats i amb una topoguia publicada a finals d'aquests anys.

Els anys 90 és l'època de consolidació i generalització del senderisme com a esport, un esport que permetia alliberar tensions i a la vegada gaudir de paisatges esplèndids. Era l'època de maduresa, on el món muntanyenc descendeix a la població general. El 1996, el país basc s'avança a tothom i es converteix amb la primera comunitat en adoptar un decret de senyalització de senders en el seu territori. El següent any, s'imparteix per primera vegada el curs de Tècnic en Senders, que unifica els coneixements adquirits al llarg de més de 20 anys d'experiència.

Els anys posteriors, el món senderista comença la fase de consolidació on s'observa un increment dels senders senyalitzats, del número d'aficionats i és quan es comença a visualitzar la repercussió econòmica que genera i la relació amb el turisme.

Actualment, existeix una xarxa de més de 60.000 km de senders senyalitzats, que repartides per la zona prepirinenca (País Basc, Navarra, Oisca i Catalunya), la costa Mediterrània Nord (València, Castelló, Tarragona i Barcelona), la serralada Cantàbrica, pel centre (Madrid i Àvila) i pel Sud-Est (Almería i granada). L'homologació de les rutes espanyoles les duen a terme les federacions territorials corresponents i conforme la legislació de les comunitats autonòmiques que les posseeixin. (FEEDME)

Europa

La història del senderisme Europeu no és molt precisa fins a la creació de l'Associació Senderística Europea (ERA). Cada país va començar independentment a rehabilitar i crear les seves rutes senderístiques per un major ús d'aquests.

Es coneix que els principals promotors són els països com Suïssa, França, Alemanya o Bèlgica que, per tal de millorar les connexions entre els seus pobles més allunyats, van començar a marcar els senders. Però concretament no n'hi ha cap que a nivell europeu que és pugui identificar com a promotor d'aquesta pràctica cada dia més popular.

Per això, fins a la creació de l'ERA, fundada a Alemanya el 1969 amb l'objectiu d'unir totes les associacions senderistes d'Europa, no es coneix cap traçat precís a nivell europeu. (www.era-ewv-ferp.com)

2.2.3 Senders

Espais a recórrer per anar d'un indret a un altre. Tira de terreny, més o menys ampla que va d'un indret a un altre disposada expressament per a transitar-hi. Tots els camins públics entesos com tots aquells vials que la llei no considera carreteres.

La unió de tots ells ha constituït la via de comunicació més freqüent de tots els temps, en el qual s'han anant enllaçant nuclis de població, rutes de peregrins, camps de conreu, centres comercials... Però totes aquestes xarxes de camins, amb les grans infraestructures de comunicació terrestre han patit un declivi i un desús, que fins l'arribada del senderisme no s'ha millorat.

Així doncs un sender, és un itinerari que és realitza en el medi natural per camins o pistes, tot buscant els passos més adients per valls, colls o petits nuclis de població que permeten visitar llocs d'interès paisatgístic, cultural, històric, turístic i un gran etcètera.

Apte per totes les edats, s'ofereixen, des de recorreguts amb una certa exigència física ubicades a la muntanya, fins a altres per realitzar en família, amb nens o persones ancianes. La realització no presenta material tècnic especialitzat ni de una bona forma física, deixant realitzar l'activitat a tothom i durant tot l'any.

Articulats en xarxes interconnectades entre si, estan enllaçades amb les xarxes de senders dels països veïns i, a través de aquests, amb la resta d'Europa. Deixen al senderista recórrer tota la varietat de paisatges, climes i espais naturals de la geografia del territori, combinat la activitat física amb el gust d'aprendre mentre visites una nació.

A Espanya la xarxa és mantinguda per la Federació Espanyola d'esports de muntanya i escalada. Les federacions autonòmiques són les encarregades de mantenir i homologar els senders del seu territori. En el nostre territori s'encarrega la federació d'entitats excursionistes de Catalunya. (FEEC)

Tipologia de senders

A mitjans dels anys 40, es pioners senderistes europeus (belgues, francesos, alemanys), estableixen les primeres estructures de senders de Gran recorregut i no és fins la creació de la l'ERA que no s'homologuen i es condicionen els camins pel senderisme.

Principals tipologies de recorreguts senderistes:

Senders Europeus de Gran Recorregut (E)

Sender Europeu és la denominació que reben els senders que travessen més de tres països del continent i que se superposen a la xarxa de senders existents en els països europeus.

Es tracta de la suma dels senders de gran recorregut, i constitueix una proposta d'itineraris senyalitzats sota la competència de la "European Rambler's Association", associació qui donà la regulació i la que determina les característiques de la xarxa. Existeixen 11 senders europeus. (E-nº) (www.era-ewv-ferp.com)

Senders de Gran Recorregut (GR)

Gran Recorregut és la denominació que reben els senders de la xarxa europea de camins, que tenen més de 50 quilòmetres de longitud. La seva senyalització es fa per mitjà de dues franges horitzontals i paral·leles, la superior de color blanc i la inferior en vermell. D'acord amb la normativa, les dimensions d'aquestes ha de ser de 5 cm d'amplada per 15 cm de longitud.

En els possible rètols o pals indicatius apareixen les inicials GR seguit d'un número, que fa referència al número assignat a cada sender per la FEEDME en el cas d'Espanya. (GR- nº) (FEEC)

Senders de Petit Recorregut (PR)

Petit Recorregut és la denominació que reben els senders que tenen una distància compresa entre els 10 i 50 quilòmetres de distància i estan pensades per circuits d'àmbit comarcal o per unir trams dels senders de gran recorregut.

Estan senyalitzats amb marques horitzontals de pintura blanca i grogues, i de dimensions i formes iguals al GR. En els rètols també hi ha un número, però en aquest cas, la numeració està assignada per la federació territorial de muntanya. A Catalunya, aquesta assignació la dona el Comitè de Senders, i per no confondre's amb altres federacions s'intercala la lletra C amb les sigles PR.

(PR-C nº) (FEEC)

Senders Locals (SL)

Sender Local és la denominació que reben els senders que tenen una distància inferior a 10 quilometres de distància, situats dins un o dos termes municipals.. Estan senyalitzats amb marques horitzontals de pintura blanca i verda i sota les característiques del GR.

El control i homologació d'aquests correspon a la FEEC, a través del comitè de senders. El seu manteniment i/o incidències va a càrrec del promotor, així com la seva senyalització. A diferencia dels altres aquests tipus de senders solen estar classificats amb un nom específic (SL- nº/ SL-Can bruguera al puig de St. miquel) (FEEC)

Senders Urbans (SU)

Sender Urbà és la denominació que reben els senders que circulen en un àmbit urbà. El recorregut cerca la descoberta de zones verdes, fluvials i històriques dins el traçat urbà. Estan senyalitzats amb marques horitzontals de pintura groga i vermella . (SU-Nº)(FEEC)

Variants (VA)

Són senders que parteixen i conflueixen en dos punts diferents del mateix sender, utilitzen el mateix número del camí del que estan relacionats afegint un punt i un número d'ordre, separant per un guió el número de la variant. Ofereixen una alternativa, a fi de transcorre per altres espais que pugin semblar més interessants i no poden sobrepassar la longitud de 50 quilòmetres. (FEEC)

Enllaços (EN)

Són senders que s'uneixen amb altres, iguals o de diferent rang amb una longitud màxima de 50 quilòmetres. La numeració de l'enllaç coincideix amb les característiques del GR, tot afegint una referència del sender del qual s'enllaça. Si l'enllaç es produeix amb un sender d'un altre país, també s'ha d'indicar. (FEEC)

Derivacions (DE)

Són trams que surten d'un camí homologat i que es vincula amb elements d'interès propers, com un monument, poble o vista paisatgística, i que acaba pel mateix recorregut d'anada. La longitud màxima de les derivacions és de 3 quilòmetres i la numeració utilitzada és la del mateix recorregut seguida del nom propi del lloc final. (FEEC)

Camins de Ronda

Aquests camins són uns corriols que recorren la nostra costa i que, originalment, eren utilitzats pels cossos que feien guàrdia entre les fortificacions per avisar del perill. En l'edat mitjana el camí de ronda era el camí que és realitzava al voltant d'un castell, per avisar i protegir.

Amb el pas del temps, aquets sistema es va adoptar en els nuclis costaners pel mateix motiu de protecció i avís, però aquest cop contra el contraban. Tradicionalment el contraban es realitzava des del mar, i com hem pogut comprovar en la nostra costa passava al mateix. Per això aquets camins es van transformar en el camp de batalla entre contrabandistes i guàrdies; uns el feien servir per escapar i els altres per vigilar i empaitar i protegir. A més a més, aquets camins també unien molts municipis del litoral que permetia a la gent del poble, tragar i comerciar o visitar la comunitat veïna.

Amb la millora de les infraestructura viària i la popularització dels automòbils, els camins de ronda entraren en desús, perjudicats a més pel boom turístic. Amb els impactes que aquest turisme massiu ha provocat en el territori, i la recerca d'un turisme més sostenible, alguns municipis han aconseguit rehabilitar una bona part dels antic trams.

Els camins de ronda es troben en llocs on la terra s'uneix amb el mar, i això els converteix en zones de passeig molt agradables i d'una bellesa extraordinària, ja que possibiliten l'accés a indrets totalment verges sense malmetre la natura. (www.enciclopedia.cat)

Passeig marítim

Es tracte d'un passeig urbà, situat generalment a la platja principal del municipi i que té com a límits el final de la platja o el port del municipi costaner. És un concepte que és pot relacionar perfectament amb els camins de ronda ja que els dos són camins que vorejant el litoral. L'única diferència que és pot trobar és que el passeig marítim és només d'una població i el camí de ronda continua i comunica amb la població veïna. (www.enciclopedia.cat)

Itinerari saludable

Són recorreguts que transiten per nuclis urbans i els seus entorns. Estan senyalitzats de manera permanent per facilitar la seva pràctica com a activitat física moderada. Una xarxa d'itineraris Saludables és un conjunt de senders connectats entre ells. Atenent a les capacitats físiques, als desplaçaments o a altres criteris, l'usuari pot triar el tram més convenient tenint en compte la seves limitacions. Generalment dins de l'itinerari donen tres opcions; curt, mitjà i llarg. (itinnèrnia)

2.2.4 Organitzacions responsables

FEDERACIÓ EUROPEA

ERA va ser fundada a Alemanya el 1969 amb l'objectiu de reagrupar les associacions senderistes d'Europa per un millor coneixement i desenvolupament entre els seus membres. El 1971 s'uneixen catorze associacions de senderisme de sis països diferents amb l'objectiu de condicionar i crear una senyalització homogènia per tots els senders dels diferents països. Actualment aquesta associació té més de cinquanta-i-cinc organitzacions excursionistes de trenta països de la unió europea, més quatre organitzacions de Canadà/EUA, Israel i Marràqueix.

Aquestes associacions tenen aproximadament uns tres milions de membres, on la majoria de les organitzacions tenen més de cinquanta anys d'experiències, en organitzar i crear les condicions per facilitar les caminades en aquests senders i moltes d'elles existeixen des de fa més de 100 anys.

Fins a finals del mil·lenni, l'associació ha començat a condicionar els camins per poder fer els senders de llarga distància europeus. El 2000-2001 es va organitzar el primer esdeveniment de senderisme anomenat EURORANDO 2001. És va fer a Estrasburg, amb el principal tema d'unir Europa pels camins.

A partir d'aquí s'han creat altres esdeveniments anomenats eco-iniciatives per tal de preservar el medi ambient i també més Eurorando's, com l'EURORANDO 2006 a República Txeca, o el EURORANDO 2011 a Andalusia.

Objectius:

- Desenvolupament de les excursions amb el respecte pel medi ambient
- Creació i desenvolupament d'una xarxa de senders transfronterers (E), com a símbol d'unitat entre les nacions europees
- Participació en la protecció i el desenvolupament del patrimoni cultural europeu
- Preservació o creació d'accés a l'espai rural tenint en compte la protecció del medi ambient
- Informació pràctica dels senders dels països membres a la federació
- Intercanvis entre senderistes per tal de reforçar els lligams entre els ciutadans europeus
- Disposició marca i manteniment
- Disposició de la Marca i manteniment de camins fronterers

- Entendre i protegir el camp i promoure els principis de desenvolupament sostenible
- Coneixement de l'història i la cultura europea i protegir la seva herència
- Protecció dels accés als camins i respecte pel medi ambient
- Organització d'esdeveniments europeus

FEDERACIÓ ESPANYOLA

La Federació Espanyola d'Esports de Muntanya i Escalada es una entitat privada sense ànim de lucre, que ha sigut declarada d'utilitat pública per la seva labor en la promoció dels esports de muntanya i escalada. Té funcions delegades pel govern com la de representació en fòrums internacionals.

La FEDME es va constituï el 1 de juliol del 1922 amb el nom de "Federació Espanyola d'Alpinisme", ja que en el seu origen aquesta era la seva activitat principal. Més tard va passar a anomenar-se "Federació De Muntanyisme", per finalment adoptar el seu nom actual.

Aquesta, treballa pel desenvolupament de diferents modalitats esportives on el seu nexa d'unió es l'escenari on es realitzaven originàriament; la muntanya. Disciplines esportives :

- esquí de muntanya
- carreres per muntanya
- alpinisme
- senderisme
- acampada amb fins alpinístics
- excursions
- descens de barrancs
- raquetes de neu

De la mateixa manera i per l'extensió, la FEDME contempla totes aquelles activitats no esportives que tenen relació amb els esports de muntanya i escalada: espectacles esportius, investigació, jornades, publicacions, formació...

Actualment conta amb més de noranta mil federats, mil vuit cents clubs i divuit federacions autonòmiques dedicades a la practica o competició dels esports de muntanya i/o escalada o que tenen alguna relació amb ella.

FEDERACIÓ CATALANA

La Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC), també anomenada Federació Catalana d'Alpinisme i Escalada, té els seus orígens el 1920, i és l'òrgan que agrupa les entitats excursionistes de Catalunya, que treballa per oferir serveis a aquestes entitats i per extensió a tots els practicants de les disciplines esportives lligades a l'excursionisme i alpinisme i als seus aspectes culturals. La FEEC ostenta la representació de l'Excursionisme Català davant de qualsevol organisme públic o privat.

Disciplines esportives:

- Excursionisme,
- senderisme,
- marxes,
- escalada en roca,
- escalada esportiva,
- escalada en gel, alpinisme,
- esquí de muntanya,
- descens de barrancs,
- bicicleta de muntanya,
- curses de muntanya,
- acampada esportiva,
- raquetes de neu,
- raids d'esports de muntanya.

És competència de la FEEC la formació d'esportistes i tècnics d'aquestes activitats.

Homologacions, marc legal

Per la FEDME, un sender homologat és una instal·lació esportiva que té en compte amb el seu vist bo, desenvolupat pels camins tradicionals, i als quals s'equipa amb un codi de senyals registrades per facilitar el seu recorregut pel ciutadà, amb seguretat i qualitat.

Qualsevol persona o institució que desitgi utilitza les marques registrades per senyalitzar un sender a de dirigir-se a la federació del seu territori. El procés per el que la federació concedeix el seu ús s'anomena homologació.

La homologació és un procés general que es pot estar desenvolupant per les federacions per adaptar-lo a la seva realitat geogràfica. Busquen garantir la seguretat jurídica, amb la presentació dels permisos pertinents dels ajuntaments, propietaris, autoritat mediambiental... un altre element important del mateix, es marcar els mínims de seguretat, qualitat i homogeneïtat que deuen tenir. I per últim comprometé el promotor del sender en el manteniment de les condicions generals del mateix.

A Espanya hi ha tres tipus de senders: els GR, els PR i els SL. Als primers són grans trajectes, que es fan per etapes, poden creuar Espanya d'una costat a l'altre o desenvolupar-se en una mateixa comarca. Els segons són trajectes d'una jornada que permeten accedir a punts concrets del territori: poden ser senzills o requerir algun tipus d'esforç físic. Els últims, són passejades de mínima dificultat i de curt desenvolupament, apte per realitzar-los en un breu espai de temps, amb nens, ancians i persones amb dificultats. Les tres modalitats existents, poden tenir un recorregut circular o lineal.

La federació territorial i/o autonòmica que correspon, segons el territori sobre el que es desenvolupa el sender, són els responsables de l'homologació dels senders. Als quals expliquen tot el procés d'homologació en les respectives pàgines web de les federacions. A més, també podem trobar panells ubicats en els nuclis de població per on es transita, en publicacions, o destacant-se entre aquestes, una guia especialitzada que s'anomena TOPOGUÍA.

El manual de senders, segona edició, aprovada en la reunió de la Junta de la FEDME de 15 de gener del 2004 (prevista una reedició revisada pel any 2007) és el document de referència per la creació i homologació d'un sender.

Les federacions poden procedir a la deshomologació d'un sender: davant el incompliment de les condicions d'homologació, quan es constati noves circumstàncies que afectin a la seguretat del usuari, quan accions antròpiques o de la naturalesa sobrevingudes impedeixin la continuïtat del sender o quan no hi hagi un manteniment correcte. També és podrà arribar a aquest resultat quan les causes ambientals (verificades científicament i enunciatades per l'administració competent) així ho requereixin.

2.2.5 Senyalitzacions

La marques federatives dels senders que s'utilitzen a Espanya formen part del denominat grup "llatí", on trobem; Portugal, França, Itàlia, Luxemburg, Bèlgica i Holanda, amb gran similitud entre elles. I es coneixen per la resta d'europaus per les marques pròpies dels països mediterranis.

Els diferents senders es troben validats mitjançant un codi de marques, diferent segons el tipus de senders i el país en que es trobi. Tot i la diversitat de marques, totes elles senyalitzen el recorregut del sender complint les directrius establertes per la European Ramblers Association (ERA).

Aquestes directrius varen ser establertes en la primera conferència europea en marcatge de senders, organitzada pel mateix organisme i celebrada el 28 d'abril i el 2 de maig del 2004 a Bechyne, República Txeca.

Tota la informació ha estat extreta del **Dossier Tècnic de Senyalització de Senders** de la FEEC.

Les marques de continuïtat.

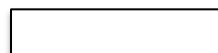
- Per els itineraris de Gran Recorregut (GR®) :

Els itineraris de Gran Recorregut GR® són senyalitzats per marques formades per dos rectangles superposats de color blanc i vermell, de 9 x 2,5 cm (separats 0,5 cm)

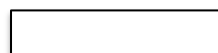
- Per els itineraris de Petit Recorregut (PR®) :

Els itineraris de Petit Recorregut PR® són senyalitzats per marques formades per dos rectangles superposats de color blanc i groc, de 9 x 2,5 cm (separats 0,5 cm)

- Per els itineraris de Senders Locals (SL®) :

Els itineraris de Senders Locals SL® són senyalitzats per marques formades per dos rectangles superposats de color blanc i verd, de 9 x 2,5 cm (separats 0,5 cm)

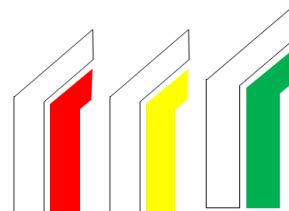
“Aquestes marques no es poden utilitzar sense el permís per escrit de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya, ja que estan registrades a l'oficina de Marques i Patents”.

Les marques de canvi de direcció

Les marques de canvi de direcció estan formades per dues traçades paral·leles que simulen el canvi de direcció.

L'amplada de la traçada serà de 2,5 cm i l'alçada total serà de 12 cm.

La separació serà de 0,5 cm. El color blanc sempre envoltarà al color del sender.

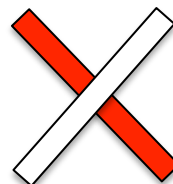

Les marques de direcció equivocada.

La senyalització de direcció equivocada es representa per una creu de Sant Andreu amb el color blanc sempre per sobre del color del

sender. L'amplada de la traça serà de 2,5 cm i la llargada de 15 cm.

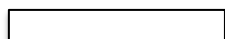
Atenció: El color blanc creua per damunt de baix esquerra a dalt dreta.

Els codis de color.

Els codis de color RAL són els utilitzats com a codi de color de la pintura per senyalitzar els senders.

Els codis de color PANTONE són els utilitzats en la impressió d'aquests colors en qualsevol suport.

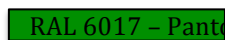
RAL 9016 – Pantone 705

RAL 3020 – Pantone 485

RAL 1023 – Pantone 1235

RAL 6017 – Pantone 355

“Pantone Inc.” és una empresa amb seu a Carlstadt, Nova Jersey (Estats Units), creadora d'un sistema de control de color per a les arts gràfiques. El seu sistema és el més reconegut i utilitzat pel que normalment es diu “Pantone”, el sistema de control de colors.

El sistema es basa en una taula o gamma de colors, les Guies Pantone, de manera que sempre és possible obtenir altres per barreges de tints predeterminades que proporciona el fabricant.

Per exemple, és un sistema molt emprat en la producció de pintures de color per barreja de tints.

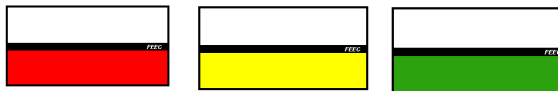
Aquestes guies consisteixen en un gran nombre de petites targetes (15x5 cm aproximadament) de cartró, sobre les quals s'ha imprès en un costat mostres de color, organitzades totes en un quadern de petites dimensions. Per exemple, una pàgina concreta podria incloure una gamma de grocs variant en lluminositat del més clar al més fosc.

"RAL" és un codi que defineix un color mitjançant un conjunt de dígit. Va ser definit pel *Deutsches Institut für Gütesicherung und Kennzeichnung* a Alemanya l'any 1927. L'acrònim RAL prové de "*Reichsausschuß für Lieferbedingungen und Gütesicherung*", el qual es tradueix com el "Comitè Estatal per places d'entrega i garantia de qualitat". Originalment la tabla RAL constava de 40 colors, però avui en dia la xifra ascendeix a 213. Els codis es defineixen mitjançant 4 dígit, el primer dels quals defineix el rang de color.

Les famílies de tons són les següents:

- 40x grocs
- 14x taronges
- 34x vermells
- 12x púrpures
- 25x blaus
- 36x verds
- 38x grisos
- 20x marrons
- 14x negres-blancs

Els adhesius.

En els nuclis urbans és obligatori utilitzar adhesius amb les marques homologades en lloc de pintura. Aquests adhesius hauran d'anar, preferentment, en suports metàl·lics.

Aquests adhesius seran subministrats per l'Àrea de Senders de la FEEC, amb prèvia sol·licitud de l'entitat cuidadora o promotora del sender. Es recomanable que s'informi l'Ajuntament de la seva col·locació.

La tècnica de senyalització amb pintura.

Donat que la senyalització es fa als arbres, pals metàl·lics, pedres, etc. haurem d'utilitzar preferentment pintura esmalt a l'aigua.

- Preparació del suport:

Sobre les pedres, els murs i arbres amb escorça llisa utilitzarem un raspall metàl·lic per tal d'eliminar pols, restes de terra, molsa, etc. En el cas dels arbres d'escorça més doble i irregular (pins) utilitzarem una navalla per tal d'eliminar aquesta primera escorça i igualar la superfície a pintar.

- El procediment de despintar:

Aquest serà diferent segons el suport. En els arbres amb escorça grossa utilitzarem el raspall metàl·lic. En els arbres d'escorça prima utilitzarem paper de vidre de gra gruixut.

Sobre els suports metàl·lics podrem utilitzar paper de vidre fi o bé raspall metàl·lic. Segons els casos, si el suport no està pintat, podrem utilitzar decapant. En les pedres i roques podrem utilitzar una buixarda (massa de canto rugós).

Important: La utilització de pintura de camuflatge (pintura gris sobre les roques, per exemple) no és recomanable per diverses raons: pot crear confusió al caminant, quedar “massa visible” en alguns suports o inclús fer reaparèixer la pintura original al cap de poc temps.

Els diferents tipus de senders

El senders de Gran Recorregut (GR®): Identificat amb els colors blanc i vermell i amb les inicials GR ®. L'assignació de la numeració correspon a la FEDME. Per el seu recorregut es precisa més d'una jornada. Mínim 50 km. Retolació: GR (majúscules, sense espai ni punt entre elles) ®(indicació de marca registrada)+espai en blanc + el número + punt + número (variants etc..) Ex: GR ® 250.1

El senders de Petit Recorregut (PR®): Identificat amb els colors blanc i groc i amb les inicials PR ®. L'assignació de la numeració correspon a la FEEC. El seu recorregut compren des de un mínim de 10 km fins un màxim de 50 km. Retolació: PR (majúscules, sense espai ni punt entre elles) ®(indicació de marca registrada) + guió + codi territorial+ espai + número (variants etc..) Ex: PR®-C 250.1

El senders locals (SL®): Identificat amb els colors blanc i verd i amb les inicials SL ®. L'assignació de la numeració correspon a la FEEC. El seu recorregut no podrà superar els 10 km. Retolació: SL (majúscules, sense espai ni punt entre elles) ® (indicació de marca registrada) + guió + codi territorial + espai + número (variants etc..) Ex: SL®-C 250.1

Variants: Parteixen d'un sender principal i tornen a connectar amb aquest, en un altre lloc diferent. La numeració de les variants dels GR® és competència de la FEDME. En la resta de senders és competència de la FEEC. Retolació Ex: PR-C 9.2

Enllaços: Son trams que uneixen senders homologats, diferents o del mateix rang. Competència de la FEEC comunicant a la FEDME els que tinguin relació amb els GR®.

Enllaços internacionals: Senders que uneixen la xarxa de l'Estat amb la de països veïns. Actualment són els anomenats GRT®, enllaços transpirinencs entre Catalunya i França. Retolació: Específica. Proposada per la FEEC. Excepte els internacionals que s'hauran de pactar amb l'altre país.

Derivacions: Trams, senyalitzats o no, que surten d'un sender homologat i el vinculen amb elements propers de interès (miradors, ermites, monuments, etc...) Hauran d'estar clarament indicats la distància, direcció, motiu, etc.

Criteris d'ubicació de les senyals

- Discreció, eficàcia i pulcritud.
- Ser suficients per a guiar a una persona sense experiència.
- Ser visibles en els dos sentits de la marxa.
- Comptar amb el permís del propietari del camí o del suport, per a la seva ubicació. L'haurà obtingut el promotor del sender un cop aprovat el projecte de sender.

Ubicacions obligatòries:

- Al començament i al final del recorregut.
- En els accessos als nuclis de població.
- En els encreuaments i canvis de direcció.
(Es col·locarà una senyal de continuïtat o una de direcció incorrecta i una altra marca de confirmació en els 50 m. previs i en els 50 m. posteriors al encreuament o canvi.)
- En els punts en els que el sender marcat canviï de vial (de corriol a pista, etc)

La senyalització horitzontal.

Concepte: Entenem per senyalització horitzontal a la establerta amb pintura o similar, físicament sobre el terreny, utilitzant els elements que es trobin en el medi.

Serà necessari harmonitzar:

- La major visualització possible.
- L'impacte menor en el medi.
- Dins d'un cert pressupost estètic.

Suports de la senyalització horitzontal.

Podem trobar els següents:

- Roques i pedres de certa grandària. Es troben en el medi o han estat reubicades.

- Arbres: No monumentals. Alçada visible, tenint cura del creixement de les branques i de la vegetació propera.
- Elements de fusta de diversos usos.
- Elements de ciment de diversos usos.
- Elements metàl·lics.

Abans de pintar: Es imprescindible que el promotor del sender hagi obtingut els permisos dels propietaris.

Continuïtat de la senyalització

La ubicació de les marques ha de permetre al senderista fer-lo sense problemes de continuïtat. Haurem de tenir en compte:

- Primer el criteri de seguretat, considerant les condicions climàtiques generals d'un cicle anual del terreny per on passa el sender. En especial en aquells territoris on la boira i/o neu sigui habitual.
- En un segon nivell, s'establirà el criteri d'economia i discreció en el nombre de senyals.

Coincidències entre senders

Des de la FEEC s'evitarà en la mesura del possible, la coincidència de varis senders sobre un mateix vial. Si es produeix coincidència tindrem en compte:

Senders de diferent categoria: Situarem les dues senyals una damunt de l'altre, sempre que sigui possible, i a una distància aproximada d'uns 20 cm. Vàlid per a les senyals de continuïtat, direcció equivocada i canvi de direcció.

Senders de la mateixa categoria: Haurem de definir-ho en la senyalització vertical, no pas en l'horitzontal. (Per tant si coincideixen dos GR, per exemple, no pintarem dues senyals de GR!)

Compatibilitat amb altres codis

La senyalització federativa és compatible amb altres codis i utilitats.

- Per a propostes de mobilització pedestre: Camins Naturals, Vies Verdes, Camí de Sant Jaume, etc.
- Per a propostes de mobilització no pedestre sempre que l'activitat que es proposi sigui compatible amb la funció bàsica dels senders que és la de caminar..

- Per imatges corporatives d'institucions o similars.

El requisit bàsic es que mantingui íntegra i diferenciada la senyalització homologada federativament.

Excepcions a la normativa

La senyalització de senders en zones de muntanya ha de tenir en compte: les condicions meteorològiques i climàtiques (boira, neu, vents forts, etc...), absència de suports, la multiplicitat de camins i també la perillositat d'algunes zones. Això pot justificar adaptar la normativa del present Dossier Tècnic.

Per tant, i en casos excepcionals, pot resultar necessari augmentar la freqüència de les marques (fent-les visibles d'una a l'altra) i fins i tot engrandir la marca utilitzant dos rectangles més grans

2.2.6 Continuacions del sender d'estudi

Costa brava

El projecte d'estudi es basa en els camins de ronda del litoral gironí. Però com en molts casos són inexistents, s'haurà d'utilitzar altres tipus de camins que permetin connectar i acabar la ruta fins al final. Per això en aquest apartat el que es pretén es de mostrar totes les rutes que podrien complementar al recorregut per la costa brava.

El primer cas es el GR92 o sender del mediterrani, que en molts de les seus trams passa pels camins de ronda i ajuda a connectar-los, però el seu recorregut s'estén fins a Ulldecona fora la competència territorial la qual s'analitzà.

GR 92

El GR 92 o sender del mediterrani, és un sender de gran recorregut, el qual amb els seus 583 quilòmetres travessa de nord a sud tot el territori català, i tan a prop del mar com és possible.

El seu punt de sortida és Portbou i recorre les costes, paisatges i pobles d'arreu de la Costa Brava fins a la seva fi a Blanes, en comarques gironines. A partir d'aquí contínuia el seu trajecte per la província de Barcelona, i acaba al pont de l'Olivar, Ulldecona, a la comarca del Montsià. Aquest gran sender permet el viatger fer-se una realitat dels espais naturals, culturals i històrics presents a Catalunya.

És un sender que s'havia d'inaugurar en un principi l'any 1992, d'aquí prové ser el GR-92 ja que en aquells anys li corresponia un altre número, però en memòria de les Olimpíades es va acordar donar aquest número.

Variants:

GR @92-0 : Port de Llançà, Llançà, Sant Onofre, Palau-Saverdera i estanys de Vilaüt. 15,770 km.

GR@92-1: Palau-sator, Peratallada, Vulpellac, Puig ses Forques, Sant Pol de la Bisbal, Sant Cebrià dels Alls, Creu de Can Sabater, Romanyà de la Selva, Mas Can Llaurador, Coll del Pla de Pedralta i La Casa Nova. 46,160 km.

GR@92-2 : Lloret de Mar, Sant Pere del Bosc, Mare de Déu del Vilar i Pla de Gelpí. 14,125 km.

GR@92-3: GR 92, Begues, Santa Sussagna, l'Arboçar, el Papiol, Olèrdola, Puig de l'Àliga, Torrelletes i Castellet. 40,710 km

GR@92-4: La Pleta, Vallgrassa, Jafra, Sant Pere de Ribes i GR 92. 25,785 km

Connexions amb altres senders :

GR@ 11 A Port de la Selva (sender del Pirineu)

GR@ 1 A Empúries (sender transversal)

GR@ 5 Creuament a Sant Martí del Montnegre i al massís del Garraf (sender dels miradors)

GR@ 6 A la serra de Collserola (Bcn - Montserrat)

GR@ 96 A la serra de Collserola (camí romeu a Montserrat)

GR@ 65.5 A Tarragona (camí de St. Jaume)

GR@ 172 A Tarragona (de Bellprat a la Mussara)

GR@ 192 A Cambrils i Amposta (ruta del vent)

GR@ 173 Variant GR 173-3 a Collserola (Vallès natural)

El GR 92 forma part del sender europeu E-10.

Sender Europeu E-10

Aquest sender té un total de 2880 quilometres marcats. El seu recorregut a travessa Nord a Sud Finlàndia, i després creua el mar fins a Rostock, Alemanya. Continua a través d'Alemanya, la República Txeca, Àustria, Itàlia i França per acabar a l'extrem sud d'Espanya, a Tarifa.

Tot i la immensitat del trajecte, actualment el camí només és continuo fins a Bozen, Itàlia. La part francesa està incompleta. I la secció espanyola, falta la continuïtat del GR-92, ja que després de Ulldecona fins a Tarragona, i dels senders de Tarragona fins a Tarifa (que és com està pensat) està inacabat.

3. ÁNALISIS

3.1 ASPECTES INTRODUCTORIS

Aquest punt va dirigit únicament a l'anàlisi en si del recorregut. Aquest s'ha portat a terme durant dos períodes diferents.

El mes de setembre, amb més experiència i més temps, es van poder realitzar dos trams de dos dies cada un i amb pernoctació. Aquest fet va, permetre veure el trajecte des d'un altre punt de vista ja que es necessitava d'una més bona preparació i de més material per realitzar-lo.

El segon període es va realitzar durant el mesos de Maig, Abril i Març de l'any 2013. Aquest a causa de les classes de la universitat es realitzaven durant el caps de setmana, amb trams d'un dia o dos. En aquest tenia més marge de temps però a causa de la diferència de meteorologia en comparació els mesos d'estiu, molts caps de setmana es van tenir d'anul·lar ja que feia molta fred, pluvia o feia mal temps en general. En aquests mesos, el recorregut ja es va fer amb una fitxa d'anàlisi a sobre, on cada 15 quilometres aproximadament es parava per recollir totes les dades del tros realitzat.

Cal dir també, que en el primer període la direcció del recorregut va ser de Blanes a Portbou, i durant el segon període va ser a la inversa. Així, gràcies aquest dos períodes de caminades s'han pogut veure les diferents maneres, nivells, i dificultats de realitzar el recorregut.

L'aparta d'estudi es presentarà en tres etapes generals, on en cada etapa hi hauran entre tres i quatre trams de recorregut. La divisió serà per visualitzar l'estat de les etapes primer des d'un punt de vista més genèric i després s'aprofundirà més dins de cada etapa per visualitzar més específicament cada tram.

Així doncs la primera etapa, o etapa del Nord anirà des de la població de Portbou a l'Escala. La segona o etapa central de l'Escala a Palamós. I la tercera o etapa sud, de Palamós a Blanes.

3.2 ETAPES

3.2.1 Etapa nord

Portbou – Colera – Llançà – Port de la Selva

Portlligat – Cadaqués – Roses – Empuriabrava

St. Martí d'Empúries – l'Escala

Tram 1 : Portbou – Port de la Selva

www.wikiloc.com

FITXA TÈCNICA

- **Categoria del sender:** camí de ronda, GR92, Itinèrannia, carretera N-260
- **Distància aproximada:** 19.76 km
- **Època recomanada:** primavera - tardor
- **Esforç i dificultat:** mitjana - baixa
- **Indrets de referència:** Portbou – Colera – Llançà – Port de la Selva
- **Senyalització:** cartell camins de ronda – marca vermella i blanca – marca groga
- **Temps aproximat:** 6 hores

DESCRIPCIÓ

Sortida de la oficina de turisme de Portbou: agafem la carretera N-260 fins a visualitzar unes escales amb la primera marca del GR92. Pugem per aquestes escales i continuem al camí marcat amb un desnivell bastant pronunciat fins arribar a la carretera vella de Portbou. Després d'un petit tram per la carretera tornem a trobar el camí que ens portarà fins a dalt d'aquesta carretera, al Coll del Frare, on acaba el municipi de Portbou i comença el de Colera.

A partir d'aquí agafem el sender indicat per les marques del GR92 i anem baixant fins arribar a la carretera de davant de Colera; entrem en el poble seguint les marques. En cas de pèrdua, ens dirigim en direcció al passeig i al final d'aquest, a l'altre costat de la riera, veurem el cartell de camí de ronda, el qual hem de seguir.

Després del cartell veurem un gran arbre que ens divideix el camí en dos; el primer va vorejant completament el mar i el segon, s'enfila fins arribar a dalt de "la muntanya dels canons ". Agafem el primer i arribem al cim on podem veure perfectament l'illa Grossa i l'illa petita al seu costat. A partir d'aquí, seguim el camí de carro en direcció a la Platja Garbet. Un cop passem la platja, travessem la Punta del Falcó i la de Canyelles i arribarem al centre de la població. Llavors, vorejant la costa, passem per les platges de Grifeu i de Sant Jordi fins arribar a la platja del Port on trobarem l'oficina de turisme.

Sortida de la Oficina de turisme de Llançà en direcció al port del poble. Al costat del port (el Castellar) trobem unes escales que són el començament del tram i la continuació del GR 92 i del camí de ronda. Els primers 2,5 km aproximadament són de camí estret, amb canvis de terreny per platges, carretera i camí sorrenc. Després de la " platja del cau del Llop" entrem en un camí de ronda ample, asfaltat i amb baranes laterals, (més tard passa a ser camí sorrenc, però totalment pla i accessible) .

Continuem per aquest camí i després de passa algunes cales arribarem a Punta de s'Aranella, la qual condueix a la badia de Port de la Selva.

ATRACTIUS GLOBALS:

- ❖ Platges i cales
- ❖ Portbou
- ❖ Estació de tren de Portbou
- ❖ Tomba de Walter Benjamin
- ❖ Parròquia de Sta. Maria de Portbou

- ❖ Monument Passegem (Dani Karavan)
- ❖ Cementiri de Portbou
- ❖ Coll del Frare
- ❖ Colera
- ❖ Plaça Pi i Margall
- ❖ Muntanya del canons
- ❖ Llançà
- ❖ Paratge Natural d'Interès Nacional de l'Albera
- ❖ Búnquer Cap de Ras
- ❖ Parc Natural del Cap de Creus
- ❖ Port de la Selva
- ❖ La vall de Sta. Creu
- ❖ Monestir St. Pere de Rodes
- ❖ St. Baldiri de Tavallera

ACCESSIBILITAT		SEGMENT1	SEGMENT2	SEGMENT3	SEGMENT4	SEGMENT5	SEGMENT6	SEGMENT7
	Terreny	Asfaltat	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Boscós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Arenós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Pedregós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Desnivell	amunt	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		avall	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Escales		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Rampes		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Amplada		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Ponts		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Túnels		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Parcs infantils		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements de suport (baranes, bancs)		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	W.C		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Dutxes		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Pàrquing		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Transport públic		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Allotjament		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Restauració		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Informació Turística		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Senyalització		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Aigua potable		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Llum		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements tecnològics		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Àrees d'emergència sanitària		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5

Tram 2 : Port de la Selva – Cadaqués

www.wikiloc.com

FITXA TÈCNICA

- **Categoria del sender:** camí de ronda, carretera GI-612, GR92, GR11, Unió excursionista llançanenca
- **Distància aproximada:** 27, 56 km
- **Època recomanada:** primavera - tardor
- **Esforç i dificultat:** Alta
- **Indrets de referència:** Port de la Selva – Cap de Creus - Portlligat - Cadaqués
- **Senyalització:** cartell camins de ronda – vermell i blanc – verd i vermell
- **Temps aproximat:** 7'30 hores

DESCRIPCIÓ

Des de Port de la selva seguim pel costat del passeig marítim, travessem el port i anem fins a “la punta de la Creu” on tindrem dues opcions; seguir el camí de ronda fins a la cala Fornells que s’acaba el sender o pujar unes escales que ens portaran a un petit tram de carretera i al començament del GR 11.

Un cop escollida la segona opció, ens trobem a l'altura de Cala Tamariu, havent deixat enrere el camí de ronda i en direcció al GR11. Des d'on acaba la carretera, comencem una etapa de camí sorrenc, pedregós i boscos. És un tram poc accessible, ja que el camí té ascensos i descensos molt pronunciats. Així, cal està atent per no perdre les marques del GR.

El GR11 s'endinsa per dins el cap de Creus i, tot i que no voreja la costa, estem relativament a prop de tot el recorregut. Si seguim les marques, ens porten fins a la punta del Cap de Creus.

Després de deixar el municipi de St. Baldir comença la part més difícil. Hem de travessar el Puig de n'Amat i el Puig Melús, de 151m cada un, fins a arribar a una etapa més planera, en contrast al tram que deixarem enrere.

Quan arribem a l'altura compresa entre Cala Calip i Cala Fedrosa, tenim el Cap de Creus al davant. A partir d'aquí, trobarem un moment on podem seguir fins el mirador del cap de Creus seguint el GR11 o anar en direcció Portlligat seguint les marques verdes i vermelles de la Unió Senderística Llançanenca. Nosaltres seguim fins el mirador, on arribem al cap de 5 km.

Sortim del mirador del Cap de Creus en direcció a Portlligat. Hem d'agafar el camí contrari al que hem vingut i en l'encreuament girar pel costat oposat que indica el GR11. Seguim les marques verdes i vermelles fins a la sortida de la zona del Cap de Creus, fent canvis de terreny entre carretera, boscos i camins sorrencs en direcció a Cadaqués, fins arribar a la badia de Portlligat (8 km aproximadament).

Continuem vorejant la costa, travessem el port i agafem al camí de ronda, en el qual cal anar amb compte per no caure. Continuem fins arribar a l'altura de la platja Calals, on entrem en un camí de ronda peraltat i ens endinsem fins a arribar a la badia i la platja de Cadaqués. Al centre del poble, trobem l'oficina de turisme.

ATRACTIUS GLOBALS

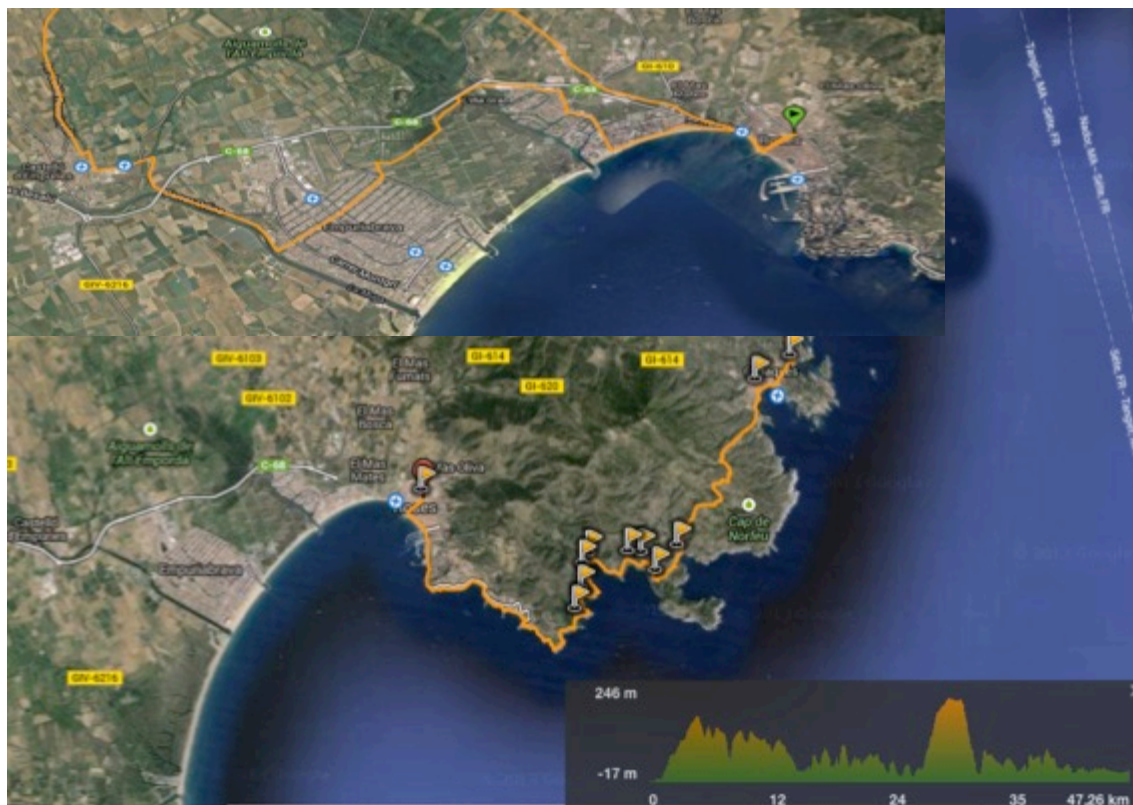
- ❖ Cales i platges
- ❖ Port de la selva
- ❖ La Vall de Sta. Creu
- ❖ Monestir de St. Pere de Rodes
- ❖ St. Baldi de Tavallera
- ❖ Parc Natural del Cap de Creus
- ❖ Portlligat
- ❖ Illa de Portlligat o Illa del Correu
- ❖ Sa Farnera (illa petita)

- ❖ Casa Museu -Salvador Dalí
- ❖ Cadaqués
- ❖ Museu de Cadaqués
- ❖ Galeria de Cadaqués
- ❖ Casa de la Vila
- ❖ Búnquers

ACCESSIBILITAT		SEGMENT1	SEGMENT2	SEGMENT3	SEGMENT4	SEGMENT5	SEGMENT6	SEGMENT7
	Terreny	asfaltat	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Boscós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		arenós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Pedregós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Desnivell	amunt	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		avall	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Esgaies		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Rampes		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Amplada		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Ponts		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Túnel		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Parcs infantils		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements de suport (baranes, bancs)		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	W.C		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Dutxes		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Pàrquing		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Transport públic		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Allotjament		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Restauració		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Informació Turística		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Senyalització		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Aigua potable		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Llum		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements tecnològics		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Àrees d'emergència sanitària		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5

Tram 3 : Cadaqués – Castelló d'Empúries

FITXA TÈCNICA

- **Categoria del sender:** GR92, camí de ronda, camí saludable-xarxa Itinèrannia, via verda
- **Distància aproximada:** 46,84 quilometres
- **Època recomanada:** primavera - tardor
- **Esforç i dificultat:** mitjana-alta
- **Indrets de referència:** Cadaqués- Roses-Empuriabrava- Castelló d'Empúries
- **Senyalització:** marca blanca i vermella, cartell camí de ronda, cartell camí saludable i via verda
- **Temps aproximat:** 8'42 hores

DESCRIPCIÓ

Des de la oficina de turisme de Cadaqués sortim i seguim pel passeig marítim. Al final d'aquest, podem seguir pel camí de ronda o desviar-nos per agafar el GR92. Si anem en direcció el camí de ronda, el camí s'acaba al Far de Cala Nans, però si abans d'arribar girem en un l'únic trencant que trobarem i travessem un tancat de vaques, agafarem el GR92 a l'altura del Puig de Sa Cruïlla . Seguint les marques arribem a Cala Jòncols, un bon lloc per parar a descansar. Després, i un cop superades cala El Canadell, Cala Pedrosa i Cala Calitjas arribarem a Cala Montjoi. Des d'aquesta última cala podem triar si seguir vorejant la costa pel camí de ronda o, si travessar el camí muntanyós i arribar directament a Almadrava, on comença el camí de ronda peraltat i accessible.

El camí de ronda transcorre per un estret corriol arran d'aigua, entre l'Almadrava i la Cala Montjoi, a cavall entre penya-segats, roques escarpades, vegetació de pineda i d'arbust típicament mediterrani. Si seguim el camí que voreja, passem per Cala Rostella i arribem a la Cala Murtra (considerada nudista), separades entre elles pel Cap Blanc. Després de la cala Lladó, arribem a l'altura de Punta Falconera, on quedarà aproximadament 1 quilòmetre per arribar a Almadrava. Des d'aquí, entrem en un camí de ronda accessible que ens porta fins a la Platja Canyelles i seguim fins al Far de Roses (just sota al Castell de la Trinitat) fins a arribar al centre de Roses.

Deixem el passeig de Roses, i agafem el camí paral·lel a la carretera de Besalú a Roses, un camí saludable que ens porta a l'interior del parc dels aiguamolls de l'Empordà a la zona de la Rubina. Es tracta d'un sender totalment pla, sorrenc, amb algunes zones per descansar i molt viable per anar amb bicicleta o a cavall. Deixem la Rubina per arribar al centre d'Empuriabrava, on seguint les marques del retrobat GR92 travessarem la urbanització pel carrer Llobregat fins a tocar la Muga. Seguim pel costat del riu fins a arribar a Castelló d'Empúries.

ATRACTIUS GLOBALS:

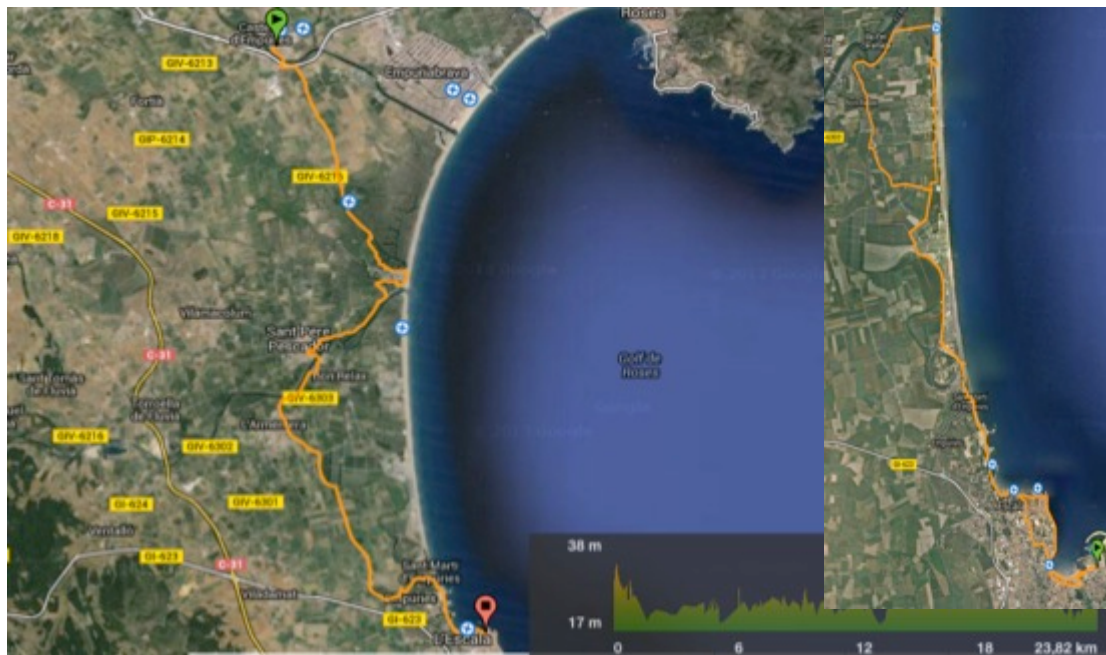
- ❖ Cales i platges
- ❖ Museu de Cadaqués
- ❖ Galeria de Cadaqués
- ❖ Cadaqués
- ❖ Casa de la Vila
- ❖ Parc Natural del Cap de Creus
- ❖ Búnquers
- ❖ Castell de la Trinitat
- ❖ Església de Sta. Maria de Roses
- ❖ Cap Norfeu
- ❖ Far de Roses
- ❖ Ciutadella de Roses
- ❖ Porta de Mar
- ❖ Roses
- ❖ Conjunt Megalític
- ❖ Monestir de Roses
- ❖ Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà
- ❖ Empuriabrava
- ❖ Castelló d'Empúries
- ❖ Casa de la Villa
- ❖ Riu la Muga
- ❖ Basílica de Santa Maria o Catedral de l'Empordà

- ❖ Presó medieval
- ❖ Palau dels Comptes (Ajuntament)
- ❖ Ecomuseu- farinera
- ❖ Call jueu
- ❖ Riu Fluvià

ACCESSIBILITAT		SEGMENT1	SEGMENT2	SEGMENT3	SEGMENT4	SEGMENT5	SEGMENT6	SEGMENT7
Terreny	Asfaltat	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Boscós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Arenós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Pedregós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Desnivell	amunt	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	avall	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Escales	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Rampes	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Amplada	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Ponts	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Túnel	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Parcs infantils	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements de suport (baranes, bancs)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
W.C		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Dutxes	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Pàrquing	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Transport públic	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Allotjament	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Restauració	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Informació Turística	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Senyalització	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Aigua potable	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Llum	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements tecnològics	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Àrees d'emergència sanitària	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5

Tram 4: Castelló d'Empúries – L'Escala

FITXA TÈCNICA

- **Categoria del sender:** GR92, via verda, camí saludable- xarxa itinerànnia
- **Distància aproximada:** 23'21 km
- **Època recomanada:** primavera - tardor
- **Esforç i dificultat:** MITJÀ
- **Indrets de referencia:** Castelló d'Empúries- St. Pere Pescador- St. Martí d'Empúries- l'Escala
- **Senyalització:** marca blanca i vermella, cartell via verda i xarxa itinerànnia
- **Temps aproximat:** 5 hores 50 minuts

DESCRIPCIÓ

A Castelló d'Empúries tornem sobre als nostres passos per agafar el GR92. Travessem un dels dos ponts (vell /nou) que ens tornarà al parc natural dels Aiguamolls de l'Empordà, però aquest cop ens dirigim a la zona del Cortalet (centre d'informació del parc). Travessem el parc i anem baixant paral·lelament al rec de la Gallinera, fins arribar al càmping Almata, al costat de la Platja de St. Pere Pescador.

Aquí, agafem el camí en direcció a la reserva de Mig de dos rius, en direcció al centre de Sant Pere Pescador. Des de l'oficina de turisme tenim dues opcions: baixar pel camí del Mas Martinet fins arribar a la platja Martinet o, agafar el carril bici. Els dos camins ens deixen al final de la Platja el Riuet. A parit d'aquest punt podem triar entre seguir paral·lelament la carretera d'Empúries, que ens portarà fins al centre d'Empúries, o segui les marques del GR92 i travessar les platges de St. Martí

d'Empúries. Nosaltres triem anar per la platja fins arribar al Riuet, el qual després de passar-lo estarem a tocar de les ruïnes d'Empúries. Si continuem pel camí paral·lel a la costa, arribem al centre a l'Escala. La ruta s'haurà acabat quan, seguint les marques del GR92, arribem a l'oficina de turisme.

ATRACTIUS GLOBALS:

- ❖ Cales i platges
- ❖ Castelló d'Empúries
- ❖ Riu la Muga
- ❖ Casa de la Villa
- ❖ Basílica de Santa Maria o Catedral de l'Empordà
- ❖ Presó medieval
- ❖ Palau dels Comptes (Ajuntament)
- ❖ Ecomuseu- farinera
- ❖ Call jueu
- ❖ Parc Natural dels aiguamolls de l'Empordà
- ❖ Riu Fluvià
- ❖ St. Pere Pescador
- ❖ Església Parroquial
- ❖ Casc antic
- ❖ St. Martí d'Empúries
- ❖ Església de St. Martí d'Empúries
- ❖ Ruïnes d'Empúries
- ❖ Les dunes d'Empúries
- ❖ L'Escala
- ❖ Casa dels pescadors Can Cinto Xuà

ACCESSIBILITAT		SEGMENT1	SEGMENT2	SEGMENT3	SEGMENT4	SEGMENT5	SEGMENT6	SEGMENT7
	Terreny	Asfaltat	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Boscós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Arenós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Pedregós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Desnivell	amunt	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		avall	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Escalles		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Rampes		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Amplada		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Ponts		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Túnel		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Parcs infantils		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements de suport (baranes, bancs)		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	W.C		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Dutxes		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Pàrquing		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Transport públic		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Allotjament		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Restauració		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Informació Turística		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Senyalització		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Aigua potable		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Llum		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements tecnològics		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Àrees d'emergència sanitària		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5

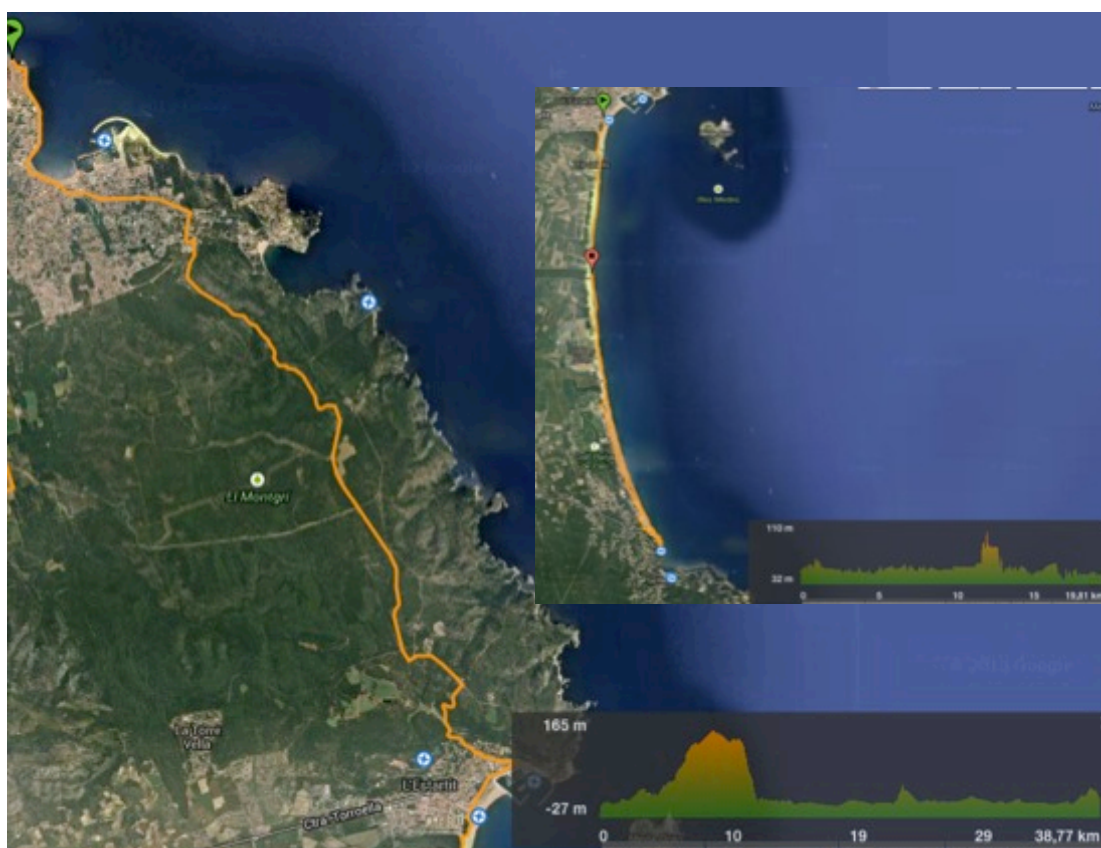
3.2.1 Etapa central

l'Escala - Estarrit- Gola del ter- platja de Pals

Platges de Begur- Llafranc- Tamariu

Calella de Palafrugell – Palamós

Tram 5 : l'Escala – Final Platja de pals

www.wikiloc.com

FITXA TÈCNICA

- **Categoria del sender:** GR92
- **Distància aproximada:** 34'72 km
- **Època recomanada:** primavera - tardor
- **Esforç i dificultat:** alta
- **Indrets de referencia:** l'Escala, l'Estartit, gola del ter – platja de Pals
- **Senyalització:** blanca i vermella
- **Temps aproximat:** 8 hores

DESCRIPCIÓ

Sortim del centre de l'Escala, de l'oficina de turisme en direcció a la Platja de Riells on seguim el recorregut del passeig marítim passant pel nucli antic, el port (sempre seguint les marques del GR92) fins a arribar a cala Montgó.

A partir d'aquí comença l'etapa dura, sobretot quan anem entrant al Montgrí. Des de la Cala Montgó anem seguint les marques del GR92 que ens portaran fins a Punta Venosa, un mirador sobre la cala que ens permet veure el fons al Cap de Creus i l'Albera. Aquest, serà l'últim punt de referència fins arribar al cim de l'Estartit. Deixem el Montgrí baixant per Torra Ponsa, i arribem al centre de la població. Des del passeig de mar i l'oficina de turisme de l'Estartit ens dirigim a la Gola del Ter. Com en l'etapa anterior, podem anar seguint el passeig marítim fins a acabar-lo, i travessar la Gola del Ter i la Platja de Pals, o podem escollir un itinerari paral·lel a la platja que en portarà allà mateix i és més viable. L'etapa s'haurà acabat en arribar a l'altura de Torre Mora, a la Platja de Pals.

ATRACTIUS GLOBALS:

- ❖ Cales i platges
- ❖ l'Escala
- ❖ Casa dels pescadors Can Cinto Xuà
- ❖ Parc Natural del Montgrí
- ❖ L'Estartit
- ❖ El castell del Montgrí
- ❖ Torres de Guaita
- ❖ Parc Natural de les Illes Medes
- ❖ Aiguamolls del baix ter
- ❖ Gola del ter
- ❖ Aiguamolls de pals
- ❖ Platja de Pals
- ❖ Pals
- ❖ Vila de Pals
- ❖ Església de St. Pere
- ❖ Molí de Pals

ACCESSIBILITAT		SEGMENT1	SEGMENT2	SEGMENT3	SEGMENT4	SEGMENT5	SEGMENT6	SEGMENT7
	Terreny	Asfaltat	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Boscós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Arenós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Pedregós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Desnivell	amunt	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		avall	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Escales		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Rampes		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Amplada		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Ponts		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Túnel		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Parcs infantils		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements de suport (baranes, bancs)		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	W.C		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Dutxes		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Pàrquing		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Transport públic		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Allotjament		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Restauració		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Informació Turística		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Senyalització		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Aigua potable		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Llum		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements tecnològics		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Àrees d'emergència sanitària		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5

Tram 6 : Final Platja de pals - Tamariu

www.wikiloc.com

FITXA TÈCNICA

- **Categoria del sender:** G92- SL – Camí de ronda
- **Distància aproximada:** 33'03 Km
- **Època recomanada:** primavera - tardor
- **Esforç i dificultat:** Alta per la distància i els camins de terreny
- **Indrets de referència:** Platja de pals- sa riera – sa Tuna – Fornells – Aiguablava - Tamariu
- **Senyalització:** cartell camí de ronda, marca blanca i vermella, marca blanca i verda
- **Temps aproximat:** 7 hores 30 minuts

DESCRIPCIÓ

Des del final de la Platja de Pals seguim tot recte pel camí paral·lel i agafem el camí de ronda que ens portarà fins a Sa Riera, passant abans per la platja del Racó i la platja d'Illa Roja. Des del petit poble de Sa Riera, anirem seguint el camí de ronda en direcció a la zona de les Reserves Marines de Ses Negres. Aquest tram és una mescla de camí de ronda i urbanització fins a arribar a la Cala d'Aiguafreda i després a Sa Tuna. Des de d'aquesta última, sortim per un petit camí de ronda, seguit d'un camí boscós i algunes urbanitzacions, i guiant-nos per les marques del GR92 i les senyalitzacions verticals que, continuem i passem pel mig de les cases del poble de Fornells fins a

Des de la Cala d'Aiguablava, tornem a passar per la zona d'urbanitzacions i tenim la possibilitat de desviar-nos per anar a les cales de Tamariu, Marquesa i Aigua-Xelida. Un cop passades les cales, entrem en un caminet més adaptat que ens portarà fins al poble de Tamariu.

- ❖ Cales i platges
- ❖ Sa Riera
- ❖ Sa Tuna
- ❖ Cap de Begur
- ❖ Muntanyes de Begur
- ❖ Reserva marina de ses Negres
- ❖ Begur
- ❖ Cases d'indians
- ❖ Torres de guaita
- ❖ Fornells
- ❖ Tamariu

[illegible]

Tram 7 : Tamariu - Palamós

www.wikiloc.com

FITXA TÈCNICA

- **Categoria del sender:** GR92, camí de ronda
- **Distància aproximada:** 20.39 Km
- **Època recomanada:** primavera - tardor
- **Esforç i dificultat:** mitjana- alta
- **Indrets de referència:** Tamariu – Far de st. Sebastià- Llafranc – Calella de Palafrugell – Jardins Botànics del cap Roig – Platja del Castella – Palamós
- **Senyalització:** blanca i vermella, cartell camí de ronda, groga
- **Temps aproximat:** 6 hores

DESCRIPCIÓ:

Un cop estem a Tamariu comença una part del recorregut molt agradable. Sortim de la població pel final de la cala i comencem a caminar pel costat mateix de l'aigua. Passem per la Cala d'en Roig i després d'una pujada, baixem fins a Cala Pedrosa. Per sortir de Cala Pedrosa ens espera una curta i forta pujada rodejats d'una espessa vegetació.

Després d'un petit tram des d'on no es veu el mar, aviat tornem a caminar seguint el litoral, aquest cop arran de penya-segats i arribem al Far de Sant Sebastià. El far ens ofereix molt bones vistes del nostre següent destí, Llafranc. Baixem per la carretera fins arribar a aquesta població.

Caminem sempre arran de la costa, seguint el passeig marítim i quan sortim de la població, continuem seguint arran de mar fins a arribar a la coneguda població de Calella de Palafrugell.

Continuem al costat de mar, passem per Ses Negre i en poca estona arribem a la platja del Golfet. En aquest punt, ens espera un tram de pujada fins arribar al cim del Puig del Terme. El camí està molt ben arreglat i passem per paratges d'allò més macos. Comencem la baixada cap a la platja La Fosca de Palamós, però abans passem per Cala de Castell i Cala s'Alguer.

Ja només ens falta la última pujada del dia fins arribar al cim del Cap Gros. Des d'aquí baixem cap al Passeig de Palamós, on s'acaba aquesta etapa tan interessant.

ATRACTIUS GLOBALS:

- ❖ Cales i platges
- ❖ Tamariu
- ❖ Far de St. Sebastià
- ❖ Llafranc
- ❖ Jardí Botànic del Cap Roig
- ❖ Calella de Palafrugell
- ❖ Llofriu
- ❖ Fundació Josep Pla
- ❖ Palafrugell
- ❖ Museu del Suro
- ❖ Església de St. Martí
- ❖ Palamós
- ❖ Poblat ibèric
- ❖ Museu de la Pesca
- ❖ Centre històric
- ❖ Església de Sta. Maria
- ❖ Port de Palamós

ACCESSIBILITAT		SEGMENT1	SEGMENT2	SEGMENT3	SEGMENT4	SEGMENT5	SEGMENT6	SEGMENT7
	Terreny	Asfaltat	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Boscós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Arenós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Pedregós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Desnivell	amunt	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		avall	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Escales		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Rampes		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Amplada		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Ponts		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Túnels		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Parcs infantils		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements de suport (baranes, bancs)		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	W.C		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Dutxes		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Pàrquing		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Transport públic		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Allotjament		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Restauració		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Informació Turística		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Senyalització		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Aigua potable		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Llum		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements tecnològics		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Àrees d'emergència sanitària		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5

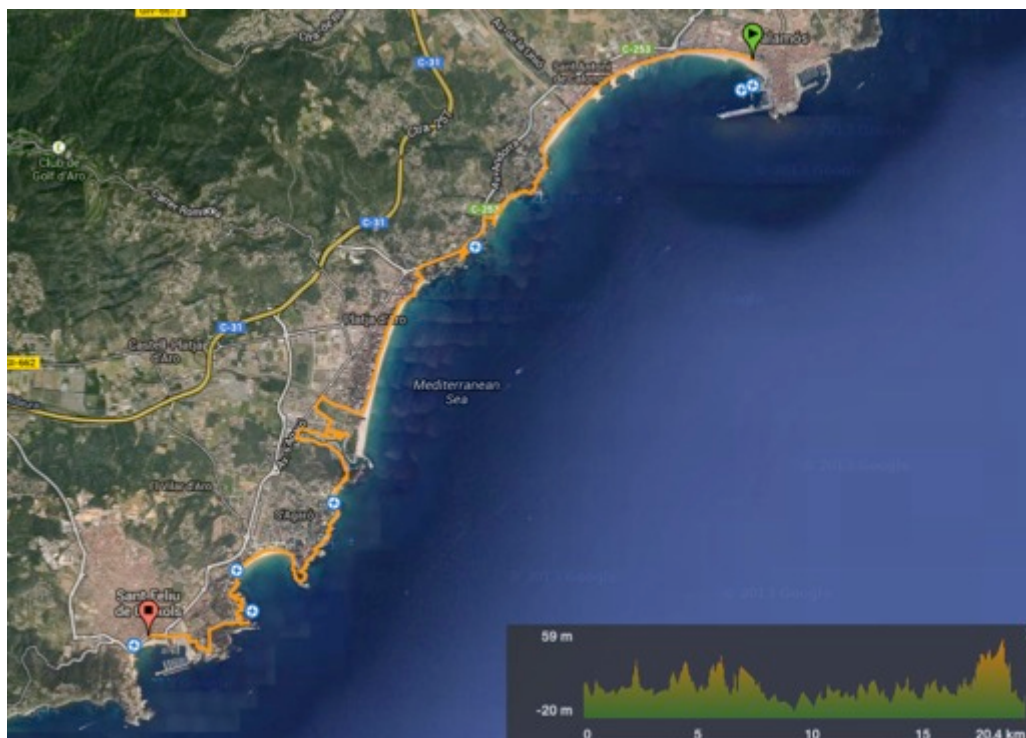
3.2.3 Etapa sud

Palamós – St. Antoni de Calonge -

Platja d'Aro – St. Feliu de Guíxols –

Tossa de mar- Lloret de mar - Blanes

Tram 8 : Palamós – St. Feliu de Guíxols

www.wikiloc.com

FITXA TÈCNICA

- **Categoria del sender:** GR92, camí de ronda, xarxa itinerància
- **Distància aproximada:** 21'5 km
- **Època recomanada:** primavera - tardor
- **Esforç i dificultat:** Mitjana - baixa
- **Indrets de referencia:** Palamós – St. Antoni de Calonge – Platja d'Aro – s'Agaró – St. Feliu de Guíxols
- **Senyalització:** marca blanca i vermella, cartells camí de ronda i camí saludable
- **Temps aproximat:** 5 hores

DESCRIPCIÓ

Sortim de Palamós pel passeig marítim i ens dirigim cap a Torre Valentina. Un cop allà arribem a la platja de les Roques Blanques i ens podem trobar amb un petit però gran problema (com en el meu

cas). El camí de ronda estava tallat per manca de seguretat a la zona del Cap Roig; seguir endavant era la meua responsabilitat però el millor era fer cas als senyals i no passar per aquest tram. Per continuar vaig anar a buscar la carretera que passa just al costat de la Cala (si mirem a l'oest veurem passar els cotxes) i vaig seguir per la carretera fins a trobar unes escales a mà esquerra que em van portar a la platja. Des d'aquí, vaig recular fins a trobar una nova tanca i així, només em vaig perdre el tram tancat per seguretat.

Continuem direcció Platja d'Aro i, tot i que el camí està obert, anem trobant senyals que es recorden que cal estar atents a la possible caiguda d'alguna pedra. Un cop fet tot el passeig de Platja d'Aro, el camí es troba amb la carretera per tal de travessar el riu Ridaura i, fins passat el port de la població, no tornem a anar arran de la costa.

Un cop arribem a la platja de Sa Conca, anem seguint arran de la costa. Arribem a s'Agaró i a la platja de Sant Pol. En aquest punt, ens separem un xic de la costa, però no gaire, fins a arribar al passeig de Sant Feliu de Guíxols.

ATRACTIUS GLOBALS:

- ❖ Cales i platges
- ❖ Palamós
- ❖ Poblat ibèric
- ❖ Museu de la Pesca
- ❖ Centre històric
- ❖ Església de Sta. Maria
- ❖ Port de Palamós
- ❖ St. Antoni de Calonge
- ❖ Església de St. Martí
- ❖ Torre Guaita
- ❖ Torre Valentina
- ❖ Platja d'Aro
- ❖ Museu de la Nina
- ❖ Castell d'Aro
- ❖ Urbanització de s'Agaró
- ❖ Cases de St. Pol
- ❖ St. Feliu de Guíxols
- ❖ Casino dels nois
- ❖ Porta Ferrada
- ❖ Banys de St. Elm
- ❖ Centre d'Art Col·lecció Catalana Carmen Thyssen-Bornemisza
- ❖ Ermita de St. Elm

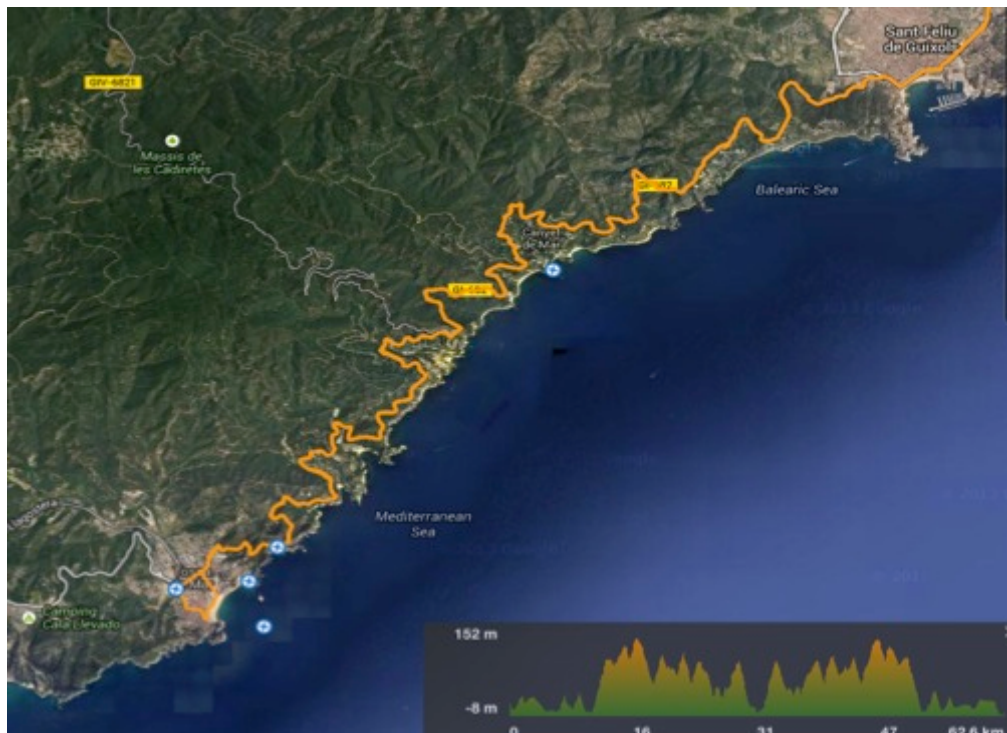

- ❖ Massís de les Cadiretes
- ❖ Port vell de St. Feliu de Guíxols
- ❖ Centre d'Art Col·lecció Catalana Carmen Thyssen-Bornemisza
- ❖ Ermita de St. Elm

ACCESSIBILITAT		SEGMENT1	SEGMENT2	SEGMENT3	SEGMENT4	SEGMENT5	SEGMENT6	SEGMENT7
	Terreny	Asfaltat	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Boscós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Arenós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		Pedregós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Desnivell	amunt	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		avall	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Escala		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Rampes		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Amplada		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Ponts		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Túnel		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Parcs infantils		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements de suport (baranes, bancs)		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	W.C		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Dutxes		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Pàrquing		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Transport públic		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Allotjament		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Restauració		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Informació Turística		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Senyalització		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Aigua potable		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Llum		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements tecnològics		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Àrees d'emergència sanitària		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5

Tram 9 : St. Feliu de Guíxols – Tossa de Mar

www.wikiloc.com

FITXA TÈCNICA

- **Categoria del sender:** carretera GI-682
- **Distància aproximada:** 25'26 Km
- **Època recomanada:** primavera - tardor
- **Esforç i dificultat:** Mitjana
- **Indrets de referencia:** St. Feliu de Guíxols- Puntabrava- Canyet de Mar –Salionç- la Pola i Giverola - Tossa de Mar
- **Senyalització:** vermella blanca
- **Temps aproximat:** 5'4 hores

DESCRIPCIÓ

Per començar tenim dues opcions: seguir la carretera de Tossa o sortir des de l'estació d'autobús de Sant Feliu de Guíxols.

Escollim la segona opció i sortim de l'estació d'autobús de Sant Feliu de Guíxols i seguim fins a la rotonda que veiem des de la mateixa estació. Un cop allà, travessem el pont i just després trobem un camí a mà esquerra.

A partir d'aquí el camí va pujant fins a trobar una carretera que seguim a mà esquerra. Travessem la urbanització fins a trobar de nou un camí de terra. Seguim en pujada, però haurem d'estar atents

a una bifurcació a la dreta que queda un xic amagada. Aquí, el camí es converteix en un corriol fins quasi bé al cim del Puig de les Cols. Si volem assolir aquest cim, haurem de sortir del GR ja que aquest no passa pel cim.

De baixada anirem a sortir a una pista en molt bon estat, la qual anem seguint sense cap problema. El camí passa per sota unes antenes de telefonia mòbil i poc després arribem de nou a una carretera. Un cop la passem, seguim de nou per una pista en bon estat fins a arribar a una bifurcació. A la dreta arribarem al Puig de Cadiretes i, a l'esquerra, serà el que seguim cap a Tossa de Mar.

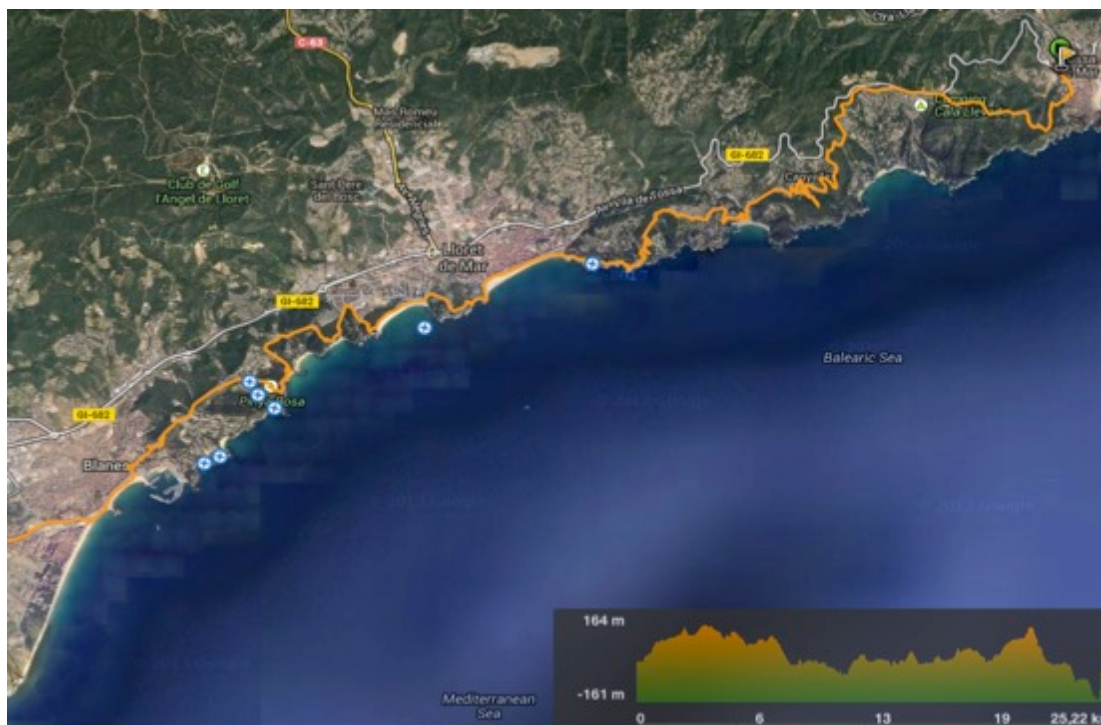
Recomano arribar fins al Puig de Cadiretes, que es el punt culminant del massís de Cadiretes. La distància fins al cim es curta i val la pena gaudir de les vistes que hi ha al cim. També vull apuntar que el cim no és on hi ha la caseta de vigilància, sinó que és un xic mes a l'oest.

Finalment tornem a l'encreuament, on hem deixat el GR, i només cal anar baixant sense cap problema fins a arribar a Tossa de Mar.

ATRACTIUS GLOBALS

- ❖ Cales i platges
- ❖ St. Feliu de Guíxols
- ❖ Casino dels nois
- ❖ Port vell de St. Feliu de Guíxols
- ❖ Porta Ferrada
- ❖ Banys de St. Elm
- ❖ Centre d'Art Col·lecció Catalana Carmen Thyssen-Bornemisza
- ❖ Ermita de St. Elm
- ❖ Massís de les Cadiretes
- ❖ Canyet de Mar
- ❖ Salionç
- ❖ La Pola i Giverola
- ❖ Tossa de Mar
- ❖ Vila Romana dels Ametllers
- ❖ Vila vella
- ❖ Tossa de Mar
- ❖ Castell de Tossa
- ❖ Montguardí
- ❖ Torre dels moros
- ❖ Urbanització Canyelles

ACCESSIBILITAT		SEGMENT1	SEGMENT2	SEGMENT3	SEGMENT4	SEGMENT5	SEGMENT6	SEGMENT7
	Terreny	asfaltat	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		boscós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		arenós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		pedregós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Desnivell	amunt	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
		avall	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Escales		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Rampes		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Amplada		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Ponts		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Túnel		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Parcs infantils		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements de suport (baranes, bancs)		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	W.C		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Dutxes		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Pàrquing		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Transport públic		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Allotjament		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Restauració		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Informació Turística		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Senyalització		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Aigua potable		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Llum		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements tecnològics		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Àrees d'emergència sanitària		1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5

Tram 10 : Tossa de Mar – Blaneswww.wikiloc.com**FITXA TÈCNICA**

- **Categoria del sender:** GR92, camí de ronda
- **Distància aproximada:** 23,71 km
- **Època recomanada:** primavera - tardor
- **Esforç i dificultat:** mitjana
- **Indrets de referencia:** Tossa de Mar – Canyelles – Lloret de Mar - Blanes
- **Senyalització:** marca blanca i vermella, cartell camí de ronda
- **Temps aproximat:** 5'36 hores

DESCRIPCIÓ

L'última etapa no presenta grans complicacions. Sortim de Tossa de Mar i aviat trobem la primera pujada que ens portarà fins a la zona de Ses Alzines, un bonic paratge. El problema més gran que hi ha en aquesta etapa és que el propietari de Can Juncadella ha tallat el pas del camí de ronda. Pel que he pogut informar-me, sembla que s'ha arribat a un acord amb el propietari, i el camí de ronda ja torna a estar obert.

En aquesta etapa també cal destacar que hi ha molts trams asfaltats i per tant, recomano un calçat còmode, si no es vol patir dels peus.

A la primera part d'aquesta etapa, podem gaudir dels últims penya segats i de les últimes cales de la Costa Brava. Ara bé, passem per moltes urbanitzacions i hi ha molts trams d'asfalt.

Quant arribem a Blanes, ja només queda caminar per tot el passeig marítim i arribar al final del camí de ronda.

ATRACTIUS GLOBALS:

- ❖ Cales i platges
- ❖ Tossa de Mar
- ❖ Castell de Tossa
- ❖ Vila Vella
- ❖ Montguardí
- ❖ Torre dels moros
- ❖ Vila Romana dels Ametllers
- ❖ Urbanització Canyelles
- ❖ Lloret de Mar
- ❖ Jardins de Sta. Clotilde
- ❖ Museu Obert
- ❖ Casa de la Vila
- ❖ Església de St. Romà
- ❖ Castell de St. Joan
- ❖ Creu de St. Pere del Bosc
- ❖ Blanes
- ❖ Jardí Botànic Marimurtra
- ❖ Portal de la Costa Brava
- ❖ Monuments als focs
- ❖ Monument a la sardana
- ❖ Mortal de la Verge Maria
- ❖ Font de la Mina Cristal·lina

ACCESSIBILITAT		SEGMENT1	SEGMENT2	SEGMENT3	SEGMENT4	SEGMENT5	SEGMENT6	SEGMENT7
Terreny	Asfaltat	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Boscós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Arenós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Pedregós	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Desnivell							
	amunt	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	avall	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Escales	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Rampes	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Amplada	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Ponts	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Túnels	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Parcs infantils	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements de suport (baranes, bancs)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
W.C	W.C	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Dutxes	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Pàrquing	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Transport públic	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Allotjament	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Restauració	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Informació Turística	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Senyalització	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Aigua potable	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Llum	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Elements tecnològics	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
	Àrees d'emergència sanitària	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5

3.3 RESULTATS:

En aquest apartat es mostren els resultats obtinguts de les taules d'accessibilitat. Es tracta de la suma de les puntuacions realitzades en cada etapa de la ruta. Així doncs, els resultats obtinguts ens permeten saber quins trams són més o menys accessibles, així com els serveis e infraestructures que ofereixen.

Es tracta de quatre taules on es demostren els resultats de l'anàlisi realitzat. La primera taula és la taula de terreny on s'inclouen totes les fileres amb els tipus de terreny i les fileres de desnivell. La segona taula representa les infraestructures, que conjuntament amb les fileres de terreny formen el bloc del medi.

La tercera taula és una de les fileres que es troba dins del bloc de serveis. Es mostren els resultats dels diferents mapes, indicacions e informació en general, recollits en cada tram, pels corresponents municipis.

La quarta taula prova la qualitat i la quantitat d'accessibilitat que tenen els serveis dels municipis de la Costa Brava. Obtindrem la puntuació global del bloc de serveis, la qual és molt igualitària.

Per visualitzar millor els resultats, aquests entraran en un codi de colors. Depenen del resultat numèric obtingut, entraran en un color o en un altre. Els valors utilitzats per incloure un apartat en un codi o en un altre, es classifiquen segons la fila estudiada.

Accessibilitat	Baixa	Mitjana	Alta
Terreny (30)	[0 - 10]	[11 - 20]	[21 - 30]
Infraestructures (35)	[0 - 10]	[11 - 20]	[21 - 30]
Informació turística (5)	[0 - 1'5]	[2 - 3'5]	[4 - 5]
Serveis (60)	[0 - 20]	[21 - 40]	[41 - 60]
Global (125)	[0 - 40]	[41 - 70]	[71 - 120]

Taula 1

Aquest codi es divideix en tres colors. El verd significa que aquell tram té una alta accessibilitat, el taronja representa una accessibilitat mitjana, i el vermell una accessibilitat baixa.

En general, les puntuacions no són molt elevades i oscil·len quasi totes en el codi de color taronja. Per això, i per donar més rellevància a aquelles puntuacions d'accessibilitat mitjana que estan a punt de superar el marge establert, s'ha pintat els números que es troben en el marge de color verd.

Si estudiem la filera de terreny com la que té varies fileres d'estudi, la puntuació màxima arriba fins a trenta. És a dir, com que hi ha un total de sis fileres, per una puntuació total de cada secció de cinc punts, dona com a resultat trenta punts, que serà la màxima accessibilitat del bloc de terreny.

Passa el mateix amb el bloc d'infraestructures, amb l'única diferència que la màxima puntuació hauria de ser trenta-cinc ja que són set fileres, però com veient els resultats, en cap cas s'arriba a una puntuació tan elevada, s'ha volgut arrodonir i així unificar el bloc del medi. La diferència entre cada codi de colors serà de deu punts per cada columna.

Respecte el bloc d'informació turística, veiem que la puntuació màxima que pot obtenir cada segment és de cinc, per això el codi de colors anirà de zero a cinc. S'ha dividit la puntuació amb una diferència d'un punt i mig per cada codi. Com podem veure, el codi vermell de baixa accessibilitat fluctua de zero a un punt i mig, L'accessibilitat mitjana de dos a tres i mig, i l'última columna de quatre a cinc, amb només un punt de diferència.

El bloc de serveis té un total de dotze fileres i d'aquí que la màxima puntuació sigui seixanta. Per això, com en les fileres anteriors, s'ha repartit equitativament, hi ha una diferència de vint punts.

Finalment en l'últim bloc, el general, s'engloben totes les fileres de la taula d'accessibilitat, amb una puntuació total de cent vint-i-cinc punts. Aquesta puntuació és l'única que es diferent a les altres. Per fer una divisió equitativa, la diferència entre cada codi tindria que ser de quaranta punts, però com que els resultats són bastant baixos, s'ha volgut reduir el marge de l'accessibilitat mitjana i ampliar el d'accessibilitat alta. Així, el color vermell tindrà un marge de quaranta, però el taronja serà de trenta i el verd serà de cinquanta.

PUNTUACIÓ TERRENY							
Segment	1	2	3	4	5	6	7
	Població						
1. Portbou- Port de la Selva	7'5	11	11	13'5	17'5	19	22
2. Port de la Selva- Cadaqués	6	9'5	9'5	11	13'5	15'5	19'5
3. Cadaqués – Castelló d'Empúries	10	13'5	13'5	15'5	18'5	20	23
4. Castelló d'Empúries – L'Escala	13	13	15	15	16	16	16
5. L'Escala – Platja de Pals	10	11'5	11'5	13	18	19'5	22'5
6. Platja de pals - Tamariu	9'5	11	12'5	14	17'5	19'5	22'5
7. Tamariu – Palamós	9'5	11	12'5	15	17'5	20	24
8. Palamós – St. Feliu de Guíxols	10'5	11	11'5	12'5	13	14'5	15
9. St. Feliu de Guíxols – Tossa de mar	10	12	13	13'5	13'5	14	14
10. Tossa de Mar - Blanes	10	12'5	12'5	14	14	15	16

Taula 2

Els resultat d'aquest bloc és la suma de cada secció i de cada filera del tram recorregut. Com s'ha comentat abans, el bloc de terreny té un total de sis fileres amb una puntuació màxima de cinc punts per cada secció, és a dir, si es sumen totes les màximes puntuacions obtindrem la màxima accessibilitat possible, que serà un total trenta punts.

Com podem visualitzar en la taula, els trams amb la millor accessibilitat en el terreny per el segment 1 és el tram 4, seguit dels trams 3, 5, 9 i 10. Cal destacar que tot i ser els millors trams per aquest segment de població, continuen sense tenir una bona accessibilitat a excepció del 4. El pitjor és el tram 2, que al ser un terreny muntanyós i amb molts canvis de desnivell, genera aquesta baixa puntuació.

Respecte als segments de població 2, 3 i 4, al tenir unes restriccions bastant similars, les puntuacions també ho són; tot i que el segment 4 és el que té les millors puntuacions. Les puntuacions més baixes les trobem en el tram 2, on els segments 2 i 3 no arriben a l'accessibilitat mitjana. Les més altes, són en els trams 3 i 4, que tenen uns trams amb una bona amplada i sense gaire desnivell. També cal destacar en aquets trams, que tot i que la puntuació es troba en el codi taronja, hi són, però per un marge molt reduït.

Finalment, en els tres últims segments hi passa al mateix que en els anteriors, són molt similars. Aquests, com que tenen unes majors capacitats, també tenen unes millors puntuacions i hi ha més trams amb més bona puntuació. Pel que fa als segments 5 i 6, el millor tram és el 3 seguit del 7 i el pitjor al 8 seguit del 2 i el 9. En l'últim segment la meitat dels trams tenen una accessibilitat alta, on el millor és el 7 i al pitjor el 9.

PUNTUACIÓ INFRAESTRUCTURES

Segment \ Població	1	2	3	4	5	6	7
1. Portbou- Port de la Selva	9	10	10	10'5	11	11'5	12
2. Port de la Selva- Cadaqués	9'5	10	10	10	10	10'5	10'5
3. Cadaqués – Castelló d'Empúries	12	14'5	14'5	15	15	15	15'5
4. Castelló d'Empúries – L'Escala	16	17'5	17'5	18	18'5	19	19
5. L'Escala – Platja de Pals	10'5	11	11	11	11	11	11
6. Platja de pals - Tamariu	9'5	10'5	10'5	11	11'5	12	12'5
7. Tamariu – Palamós	11	12'5	13	13'5	14	14'5	15
8. Palamós – St. Feliu de Guíxols	15	16'5	16'5	17'5	17'5	18	18'5
9. St. Feliu de Guíxols – Tossa de mar	9'5	10	10	10	10	10	10
10. Tossa de Mar - Blanes	12	14'5	15	15'5	16	16'5	16'5

Taula 3

Com en la secció anterior, els resultats d'aquest bloc són la suma de cada secció i de cada filera del tram recorregut. Com s'ha repetit anteriorment, el bloc d'infraestructures té un total de set fileres, és a dir, una puntuació màxima de trenta cinc, tot i que, per unificar-la amb l'apartat de terreny es comptarà fins a trenta.

Com podem comprovar, en aquesta taula el nombre d'infraestructures dedicades a suavitzar i millorar el recorregut no és molt elevada. Respecte el segment 1, la meitat dels trams no arriben a una accessibilitat mitjana, on el pitjor tram és el primer i el millor el 8.

En els segments 2, 3 i 4 el pitjor tram continua sent el número 1 seguit del 2 i el 9, on tots ells es troben en el codi de color vermell. El millor tram és el 4 seguit del 8 amb una puntuació bastant diferenciada respecte dels altres.

Els tres últims segments la pitjor puntuació la té el tram 5 seguit del número 1 i les millors puntuacions les tenen el tram 4 i el 8.

Cal dir, que en aquest bloc no hi cap tram que arribi a una alta accessibilitat. Però això no vol dir que no hi hagi zones on l'accessibilitat sigui alta, sinó que en la totalitat del tram no ho són. Perquè com s'ha comentat, si que hi ha zones amb alta accessibilitat, que són els passeigs marítics de les principals poblacions de la Costa Brava, però com que són seccions molts reduïdes dins el trams estudiats, la puntuació no arriba a ser tant alta.

PUNTUACIÓ INFORMACIÓ TURÍSTICA

ETAPES	
1. Portbou- Port de la Selva	2'5
2. Port de la Selva- Cadaqués	4'5
3. Cadaqués – Castelló d'Empúries	3'5
4. Castelló d'Empúries – L'Escala	4
5. L'Escala – Platja de Pals	4'5
6. Platja de pals - Tamariu	4'5
7. Tamariu – Palamós	4'5
8. Palamós – St. Feliu de Guíxols	4'5
9. St. Feliu de Guíxols – Tossa de mar	1'5
10. Tossa de Mar - Blanes	3'5

Taula 4

En referència a la taula de la informació turística, la puntuació màxima possible és de cinc. En aquesta taula, no hi ha cap mena de divisió per segments perquè no hi ha cap mena de diferència en l'obtenció de la informació turística.

Respecte la informació turística proporcionada per cada municipi, podem comprovar que en general és bastant bona, ja que la majoria de trams tenen una alta accessibilitat. La puntuació ha estat, tan com per la quantitat de informació aportada, com per la qualitat de la informació.

L'únic tram amb una baixa puntuació és el 9, a causa de que els dos principals municipis només donaven informació per anar cap a la direcció contrària a al tram realitzat. És a dir, per anar de St. Feliu cap a Tossa, o a la inversa, la informació escasseja.

PUNTUACIÓ SERVEIS

Segment \ Població	1	2	3	4	5	6	7
1. Portbou- Port de la Selva	23'5	25'5	25'5	25'5	25'5	25'5	25'5
2. Port de la Selva- Cadaqués	19	20'5	20'5	20'5	20'5	20'5	20'5
3. Cadaqués – Castelló d'Empúries	25	26'5	26'5	26'5	26'5	26'5	26'5
4. Castelló d'Empúries – L'Escala	37'5	39	39	39	39	39	39
5. L'Escala – Platja de Pals	28'5	30	30	30	30	30	30
6. Platja de pals - Tamariu	31	32'5	32'5	32'5	32'5	32'5	32'5
7. Tamariu – Palamós	35	36'5	36'5	36'5	36'5	36'5	36'5
8. Palamós – St. Feliu de Guíxols	38	39'5	39'5	39'5	39'5	39'5	39'5
9. St. Feliu de Guíxols – Tossa de mar	16	17'5	17'5	17'5	17'5	17'5	17'5
10. Tossa de Mar - Blanes	28	29	29	29	29	29	29

Taula 5

La taula de serveis és gairebé igual per tothom. L'única diferència es troba en el primer segment, per tenir més dificultats en certs àmbits. La resta de puntuacions són les mateixes per a tothom, ja que l'única diferència que hi haurà serà en la qualitat i la quantitat del servei, però com que no influeixen cap capacitat o limitació en l'anàlisi d'aquesta taula, a excepció del primer que si que té més necessitats, així tindran la mateixa qualificació.

Així doncs, la puntuació més baixa en el segment 1 la té el tram 9, que per a poder vorejar al màxim la costa es va realitzar per carretera, només hi trobem serveis en els pocs centres de població que trobem al llarg de la carretera. Les puntuacions més altes i en diferència, en comparació amb els altres trams, són el 4 i el 8; això es degut a què quasi tot el tram passa pel costat de la població.

Respecte la resta de segments amb la mateixa puntuació en aquest apartat, els millors trams tornen a ser el 4 i el 8 i els pitjor el 9 seguit del 2.

PUNTUACIÓ GLOBAL

Segment \ Població	1	2	3	4	5	6	7	Total per tram
1. Portbou- Port de la Selva	40	46'5	46'5	49'5	54	56	59'5	352
2. Port de la Selva- Cadaqués	34'5	40	40	41'5	44	46'5	50'5	297
3. Cadaqués – Castelló d'Empúries	47	54'5	54'5	57	60	61'5	65	399'5
4. Castelló d'Empúries – L'Escala	66'5	68	70'5	71	73'5	75	75	499'5
5. L'Escala – Platja de Pals	49	52'5	52'5	54	59	60'5	63'5	391
6. Platja de pals - Tamariu	50	54	55'5	57'5	61'5	64	65'5	408
7. Tamariu – Palamós	55'5	60	62	65	68'5	71	75'5	457'4
8. Palamós – St. Feliu de Guíxols	63'5	67	67'5	69'5	70	72	73	482'5
9. St. Feliu de Guíxols – Tossa de mar	35'5	39'5	40'5	41	41	41'5	41'5	281'5
10. Tossa de Mar - Blanes	50	56	56'5	58'5	59	60'5	61'5	402
TOTAL RUTA/SEGMENTS	491'5	537'5	546	564'5	590'5	608'5	630'5	

Taula 6

En la puntuació global veiem quina puntuació té cada segment respecte el tram realitzat. En referència al segment 1, hi ha tres trams que no arriben a una puntuació mitjana d'accessibilitat. La pitjor puntuació la té el tram 2, i la millor el tram 4, per una diferència de 30 punts aproximadament. Això és degut a què el tram de Port de la Selva a Cadaqués travessa al parc natural del Cap de Creus i, a diferència d'altres, no hi ha hagut cap procés d'adaptació del camí o el sender. En canvi, el tram de Castelló d'Empúries a l'Escala, també travessa per un parc natural, el dels Aiguamolls de l'Empordà, però a contrari del tram anterior, aquest sí que ha patit un procés de remodelació del camí que permet tenir aquest nivell d'accessibilitat.

En els segment 2 encara trobem dos etapes que no arriben a un nivell d'accessibilitat mitjana, que són la 2 i la 9. La puntuació més elevada la continua tenint el tram 4, seguit del 8. El tram 2, com en el segment anterior, té una baixa accessibilitat per l'estat del sender en general, però també pel desgast físic que provoca la realització d'aquest, ja que és un camí amb constants canvis de pendent, boscós i sense zones de descans. Com he comentat amb el segment anterior, el tram 4 en la gran majoria del sender està molt ben condicionat i permet una bona caminada.

El següent segment podem verificar que encara hi ha un tram, el 2, amb una baixa accessibilitat, fet explicat anteriorment ja que aquest segment de població té unes limitacions molt similars a la

anterior fet que provoca que tinguin la mateixa puntuació en aquest tram. La puntuació més elevada la continua tenint el tram 4.

En el segment 4, tots els trams ja tenen una accessibilitat mitjana però per poc en certs trams, fet generat per les dificultats de certs senders i les capacitats de la població familiar. Com en els trams anteriors, la millor ruta és la de Castelló d'Empúries a l'Escala i la pitjor la del Port de la Selva a Cadaqués. En els tres últims segments, les puntuacions augmenten considerablement en tots els trams, gràcies a les seves facilitats i capacitats per transcorre qualsevol camí.

Com hem pogut comprovar en totes les taules i més en aquesta última, el millor recorregut per tots els segments és el tram 4. El pitjor recorregut és el 9, degut a que la ruta transcorre per carretera, i no hi ha cap mena de suport, adaptació o ajuda que faciliti la realització del camí. Cal dir que hi ha certs punts que es troben en millor condicions que d'altres, però això, es provocat pel fet de que és una carretera i està adaptada per l'ús d'automòbils.

Les millors puntuacions les tenen els trams 4, 6, 7 i 8, on cap d'ells baixen dels 400 punts en la puntuació total. Per contra, les pitjors puntuacions les tenen el trams 2 i 9 que es troben dins els 200 punts. Finalment, en aquesta puntuació general, els trams 1, 3, 5 i 10 són els que tenen una bona accessibilitat però que per certes mancances es troben dins els 300 punts.

En la següent llista podem veure per ordre quin són els recorreguts més accessibles per la suma de puntuacions trobades de cada segment:

1. Tram 4 Castelló d'Empúries – L'Escala
2. Tram 8 Palamós – Sant Feliu de Guíxols
3. Tram 7 Tamariu – Palamós
4. Tram 6 Platja de Pals - Tamariu
5. Tram 10 Tossa de Mar - Blanes
6. Tram 3 Cadaqués – Castelló d'Empúries
7. Tram 5 L'Escala – Platja de Pals
8. Tram 1 Portbou- Port de la Selva
9. Tram 2 Port de la Selva- Cadaqués
10. Tram 9 Sant Feliu de Guíxols – Tossa de mar

4. CONCLUSIONS

Com hem pogut constatar al llarg de tot el treball, el terme “accessibilitat” és un concepte molt ampli i molt difícil d’aplicar en l’àmbit turístic i, encara més en una ruta senderista, ja que no tothom té les mateixes capacitats ni les mateixes limitacions.

Aquest estudi plasma perfectament la dificultat que té crear aquest recorregut amb aquestes característiques. En el cas dels camins de ronda de la Costa Brava podem dir que la ruta és quasi inexistent, ja que la majoria d’ells estan abandonats, inacabats o derruïts i s’ha de continuar per camins alternatius per poder seguir el recorregut.

És cert que hi ha zones, com a Palamós o les platges de Begur, que hi ha camí de ronda rehabilitat i acceptable per caminar, però depèn de quines persones amb més limitacions no hi poden passar per falta d’algunes infraestructures, com són les rampes. Per exemple, el camí de ronda de Lloret de mar està molt bé, però no hi ha rampes per a persones amb limitacions motores i, hi ha moltes escales!

A més a més, no hi ha cap prototip de camí de ronda. És a dir, cada camí és d’una manera i d’una qualitat diferents; podem trobar des de camins asfaltats, a senders de sorra, a camins de bosc, ... Tampoc hi ha una senyalització concreta; si no fos per les marques del GR, seria molt fàcil perdre’s-hi, ja que en molts casos només hi ha un cartell indicatiu al principi i al final.

Aquest problema queda perfectament reflectit en l’anàlisi realitzat. En l’apartat anterior, se’ns ha mostrat els resultats i hem pogut observar que no hi ha cap tram que tingui una alta accessibilitat per a tothom. Però atenció, això no vol dir que sigui inaccessible ni que cap tros tingui una alta accessibilitat, sinó que la mitjana del tram no arriba a tenir una puntuació alta. Cal tenir en compte que en alguns municipis, es pot verificar que sí que es compleix a la perfecció l’ideal d’accessibilitat.

Com demostren els resultats, els millors trams són els trams quatre, set i vuit, és a dir de Castelló d’Empúries a l’Escala i de Tamariu a St. Feliu de Guíxols.

Tot i així, no hi ha cap etapa completa que tingui una qualificació d’accessibilitat alta, i això, és degut a què hi ha talls que compleixen les característiques però són molt reduïts.

En el següent mapa podem comprovar l’estat global de la ruta dividit per comarques. Aquesta

Baixa	Mitjana	Alta
200	300	400

separació s’ha fet a partir de la puntuació global obtinguda. Degut a què la més alta no passa de cinc cents, s’ha marcat les qualificacions iguals o superiors a quatre cents com a alta accessibilitat, com a

mitjana accessibilitat les que superen els dos cents i com a baixa accessibilitat les que no arriben a tres cents.

Mapaturismohistoria.Mapa.CostaBrava:2013

També hem pogut verificar que en molts d'aquests camins, més ben adaptats, hi ha hagut una participació de fons privat, com per exemple en el municipi de s'Agaró. Això passa també a la inversa on hi ha altres municipis que per la dificultat, el cost o l'ocupació de part del camí per propietats privades, el camí de ronda queda dividit.

Però si que hi ha una ruta que va connectant diferents camins i que permet travessar tota la Costa Brava, que és al GR92. És l'únic camí complet que en la majoria d'etapes va vorejant la costa, i quan es desvia sempre hi ha algun camí alternatiu que permet costejar.

Total Global	
Tram 1 Portbou- Port de la Selva	352
Tram 2 Port de la Selva- Cadaqués	297
Tram 3 Cadaqués – Castelló d’Empúries	399’5
Tram 4 Castelló d’Empúries – L’Escala	499’5
Tram 5 L’Escala – Platja de Pals	391
Tram 6 Platja de Pals - Tamariu	408
Tram 7 Tamariu – Palamós	457’4
Tram 8 Palamós – Sant Feliu de Guíxols	482’5
Tram 9 St. Feliu de Guíxols – Tossa de mar	281’5
Tram 10 Tossa de Mar - Blanes	402

El problema és que es tracta d’un camí homologat però amb una perspectiva antiga, ja que no està homologat per a totes les persones. En molts trams, la falta d’adaptació, la dificultat i l’esforç que suposa, provoca que no tothom hi pugui accedir. Com veiem en els resultats, la ruta és relativament accessible a partir del quart segment. Els tres primers segments, per les seves restriccions i la falta d’adaptació del camí, no poden realitzar la ruta en la seva totalitat.

Taula 7

El que succeeix, és que aquets tres últims segments acostumen a anar acompanyants per un grup de viatge que probablement tampoc realitzen els trams que els seus companys no poden travessar, fet que genera una disminució d’un tipus de turisme que deixa de visitar certs municipis .

Al veure l’estat actual de la ruta i comprovar que tothom, amb més o menys dificultats, pot realitzar la ruta, he complert un dels principals objectius d’aquest treball. El resultat dona negatiu, en alguns trams pel relleu del territori, però en la majoria per falta d’infraestructures de suport i supressió de barreres que permetin una accessibilitat universal.

Si s’incrementessin les infraestructures de suport en als trams més durs, ja es produiria una millora de les condicions, que ens portaria a un augment dels segments que hi poden accedir. El principal problema és la manca de finançament, ja que els costos de col·locar certes infraestructures en certs trams és molt elevat.

Però si ens posem a pensar en el benefici indirecte que generaria transformar la ruta dels camins de ronda de la Costa Brava en una ruta turística de qualitat, el resultat es bastant viable. Un turisme de qualitat és aquell que permet que tota classe de turista tingui les mateixes oportunitats i facilitats, sense personalització ni distincions, ja que tot turista, amb més limitacions o menys, es troba en un indret més o menys desconegut i necessita dels serveis i de les infraestructures turístiques per satisfer les seves necessitats com a visitant.

A més, al generar aquest turisme de qualitat també estem incrementant el percentatge de la demanada turística en els municipis més afectats per aquesta inaccessibilitat, ja que com hem comentat abans, aquest segment de població amb limitacions o restriccions és un segment de població molt elevat, que està en augment i que acostuma a anar acompanyat. Un segment amb limitacions, però que cal fidelitzar pel bé de la nostra terra, de la nostra cultura i del nostre turisme.

També, cal destacar que no només ens beneficiem per un increment de la demanda, sinó per un millor profit dels nostres recursos, amb un tipus de turisme sostenible, i respectuós amb el medi, dels atractius i els seus habitants com és l'activitat també en augment del senderisme.

I, no únicament ens beneficiem per un augment de la demanda, de la competitivitat i de l'activitat turística en general, sinó que també efectuem un millor profit dels nostres recursos amb un tipus de turisme actiu, que és sostenible i respectuós amb el medi ambient.

Aquest estudi reflecteix, que molts dels meus objectius no es poden complir ja que, part de la ruta està dividida i a més, no és totalment accessible. Tot i així, el que ha demostrat aquest estudi és el potencial que té com a producte turístic i el benefici econòmic que reflecteix a les poblacions beneficiades, la ruta de la Costa Brava.

Una de les idees que es volien incloure en el treball és un petit estudi del perfil de la demanda d'aquest tipus de turisme, a més d'una ullada a totes les activitats, festes i actes populars que es desenvolupessin a les poblacions visitades, per així poder oferir una ruta dividida per poblacions costaneres i les seves cultures i tradicions. Però, per la quantitat de informació obtinguda se'n podrien realitzar altres projectes.

Per poder-la dur a terme s'hauria de millorar, si més no els trams més afectats, i caldria una gestió i organització de la rehabilitació i creació dels camins de ronda o sinó, no són possible dels camins connectors.

Aquí és on entrarien en joc agents com el Patronat de Turisme Costa Brava i Pirineu de Girona amb una possible coordinació i co-finançament. Els ajuntaments de cada població podrien donar suport en forma d'hores de les brigades municipals. Els col·lectius senderistes i/o excursionistes, associacions empresarials.. tots podrien col·laborar amb material e inversions per tal de millorar la nostra competitivitat en aquest sector, que cada vegada demana més qualitat en el producte. I és que a més a més, tots ens beneficiaríem de la millora en l'accessibilitat i la qualitat de la nostra costa i dels seus atractius.

5. BIBLIOGRAFIA

- FEDERACIÓ D'ENTITATS EXCURSIONISTES DE CATALUNYA
[www.feec.org]
- FEDERACIÓN ESPAÑOLA DE DEPORTES DE MONTAÑA Y ESCALADA
[www.fedme.es]
- FEDERATION FRANÇAISE DE LA RANDONNE PEDESTRE
[www.ffrandonnee.fr]
- EUROPEAN RAMBLER'S ASSOCIATION
[www.era-ewv-ferp.com]
- TURISME DE CATALUNYA
[www.gencat.net/turisme]
- GENERALITAT DE CATALUNYA
[www.gencat.net/turisme]
- AGÈNCIA CATALANA DE TURISME
[www.act.cat]
- PATRONAT DE TURISME DE LA COSTA BRAVA
[www.costabrava.org]
- PARCS I ESPAIS NATURALS DE CATALUNYA
[www.parcscatalunya.net]
- CONSELL COMARCAL DEL BAIX EMPORDÀ
[www.visitemporda.com]
- CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ
[www.altemporda.org]
- CONSELL COMARCAL DE LA SELVA
[www.selva.cat]
- TURISME BLANES
[www.blanesturisme.cat]
- TURISME LLORET DE MAR
[www.lloretdemar.org/ca/]
- TURISME TOSSA
[www.infotossa.com]
- AJUNTAMENT ST. FELIU DE GUÍXOLS
[www.guixols.cat]
- TURISME PLATJA D'ARO
[www.platjadaro.com]
- TURISME ST. ANTONI DE CALONGE
[www.calonge-santantoni.com]
- TURISME PALAMÓS

- [www.palamos.cat]
- TURISME PALAFRUGELL
[www.visitpalafrugell.cat]
- TURISME BEGUR
[www.visitbegur.com]
- TURISME PALS
[www.palsturisme.com]
- TURISME TORROELLA DE MONTGRÍ I L'ESTARTIT
[www.visitestartit.com]
- TURISME L'ESCALA-EMPÚRIES
[www.visitlescala.com]
- TURISME ST. PERE PESCADOR
[ca.santpere.cat/turisme]
- TURISME CASTELLÓ D'EMPÚRIES I EMPURIABRAVA
[www.castelloempuriabrava.com]
- TURISME ROSES
[www.visit.roses.cat]
- TURISME CADAQUÉS
[www.visitcadaques.org]
- TURISME PORT DE LA SELVA
[ca.elportdelaselva.cat/turisme/]
- TURISME LLANÇÀ
[www.visitllanca.cat]
- TURISME PORTBOU
[www.webspobles.ddgi.cat/sites/portbou/default.aspx]
- TRAILDINO
[www.traildino.com/trace/continents-Europe/countries-European_Trails]
- WIKILOC
[es.wikiloc.com]
- ENCICLOPÈDIA CATALANA
[www.encyclopedia.cat]
- WIKIPEDIA-VIKIPÈDIA
[ca.wikipedia.org/wiki/Portada]
- INSTITUTO DE MAYORES Y SERVICIOS SOCIALES
[www.imsero.es]
- FUNDACIÓ ALPE
[www.fundacionalpe.org]
- Alà, Xavier.(1989) *Itineraris per la Costa Brava: guia turística completa*. Ed: Cap roig.
Barcelona

- Marquès, Teresa.(1997)*Passejades per la Costa Brava: camins de ronda i camins litorals*. Ed: Pòrtic Guies i columna. Barcelona
- Punseti, Daniel; Sabater, Daniel.(2003) *20 itineraris de senderisme entre garbí i tramuntana*. Ed: Consell Comarcal del Baix Empordà
- Lara, Sergi.(2010)*Camins de ronda de la Costa Brava: la travessa de la Costa Brava*. Ed: Triangle Postals. Barcelona
- Vall-llosada i García, Roser. (2002). *Metodologia d'estudi orientada a la creació d'itineraris turístics d'un turisme accessible*. Universitat de Girona, Girona
- Alsina, Núria Andreu .(2005).*Costa Vermella i Costa Brava a través dels camins de ronda*. Universitat de Girona, Girona.
- FEDME.(2004).*Manual de senderos*. Ed: Prames, S.A.
- FEEC.(2012).Senyalització de senders: dossier tècnic (1a)
- Estudio de los caminos naturales e itinerarios no motorizados en la unión europea:FEADER.
- Organització Mundial de la Salut. (2011).Resumen informe sobre la discapacidad.
- Organització Mundial de la Salut (2001).Classificació Internacional del Funcionament, de la discapacitat i de la Salut (CIF).
- Santos Pita, Manuela del Pilar.(2009). Una aproximación a la accesibilidad turística: por un turismo para todos. Ed: Rotur/revista de ocio y turismo. Coruña
- Rubio Gil, Dra. Ángeles. La accesibilidad en los servicios de naturaleza turística: garantía de un turismo sostenible y de calidad.
- ALPE (1998): Turismo para todos. Madrid.
- Sanchiz Pons, Nieves (1998): Turismo para todos. Madrid. Alpe.
- Organización Mundial del Turismo (1992): Para un turismo accesible a los minusvalidos en los años 90. Madrid
- Fernández Alles, María Teresa (2009).*Turismo accesible: importancia de la accesibilidad para el sector turístico*. Ed: Entelequia, Revista Interdisciplinar nº 9. Cadiz.
- Ajenjo i Cosp, Marc.(2005).*Evolució i característiques de la mobilitat habitual per treball a Catalunya(1986-2001):L'accessibilitat com a variable intermèdia*. Tesi doctoral no publicada, Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona
- Millán Escriche, Mercedes (2010). *Turismo accesible/turismo para todos, un derecho ante la discapacidad*. Tesi doctoral no publicada, Escuela Universitaria de Turismo de Murcia, Murcia.
- López Monné, Rafael.(1998).*Evolució i canvi de model del senderisme a Catalunya: de l'associacionisme a l'activitat turística*. Universitat Rovira i Virgili. Tarragona.